

ОСЯГНЕННЯ СКОВОРОДИ

Збірка поезій

SKOVORADANIN ANNAŞILMASI

Peetlär toplumu

Упорядник
Віталій Бошков

Одеса • «Астропринт» • 2020

УДК 821(=161'1=161.2=512.165)-1
О-799

Автор передмови *Віталій Бошков*
Редактор українських текстів *Дмитро Шупта*
Редактор гагаузських текстів *Ольга Кулаксіз*

*Фінансову підтримку цього видання здійснило
Управління культури й туризму Одеської обласної ради*

О-799 **Осягнення** Сковороди : збірка поезій = Skovorodanın
anlaşılması : reetlär toplumu / упоряд., автор передмови В. Бошков;
ред. укр. текстів Д. Шупта; ред. гагауз. текстів О. Кулаксіз. — Одеса :
Астропринт, 2020. — 180 с.

ISBN 978-966-927-710-7

Завдяки перекладам В. Бошкова уславлений Григорій Савич Сковорода
вперше в історії світової літературної практики явився гагаузам, люб'язно
запрошуючи у свій «Сад божественних пісень».

Також до видання увійшли вірші автора та поема «Осягнення» в ори-
гіналі і в перекладі гагаузською відомого українського поета, сквороди-
нознавця Д. Шупти.

УДК 821.161.2(477)-1

ISBN 978-966-927-710-7

© Бошков В., укладання, передмова,
2021

*300-літтю
Українського Велета Духу
Григорія Савича Сковороди
присвячується*

ПЕРЕДМОВА

Варто відзначити, що класик української літератури Григорій Сковорода вперше в історії перекладений гагаузькою. Це дуже символічно, бо Григорій Сковорода мав тюркське коріння (кримськотатарське), а гагаузька мова, як відомо, в одній групі мов з кримськотатарською.

До складу групи огузьких мов входять:

- караїмська мова;
- туркменська мова
- трухменська мова, або Північнокавказька туркменська мова — туркменська говірка (етнолект) на Північному Кавказі, в основному у Ставропольському краї;
- хорезмська мова — найближча до туркменської мови. Є групою говірок в Узбекистані й Казахстані, а за класифікацією Олександра Самойловича є окремою Кипчацько-туркменською групою говірок). Проте в Узбекистані хорезмську мову визначають як огузьку говірку узбецької мови;
- хорасансько-тюркська мова в Ірані — найближчою до туркменської й хорезмської мов, вважається перехідною від туркменської до азербайджанської типом мови.
- боджнурдійська мова;
- азербайджанська мова — у Азербайджані та північно-західному Ірані,
- айналу мова, афшарська мова, кашкайська мова, салчукська мова та інші говірки азербайджанської мови, що розглядаються також як самостійні мови;
- карачаєво-тюркська (сонкорсько-тюркська) мова — огузького типу мова, яка зближується із азербайджанською, але виявляє деякі подібності до Хорасансько-тюркських говірок, з якими, однак, безпосередньо не стикається;
- сирійсько-туркменські говірки — говірки туркменської або турецької мови у Сирії;
- турецька мова — поширена у Туреччині, у північному Кіпрі й на Балканах,

- османська (сельджуцька, староанатолійська) мова — давня мова що припинила своє існування,
- ліпський діалект турецької мови й балкано-турецькі діалекти:
- урумська цалкська мова — в наш час вважається самостійною мовою або діалектом азербайджанської,
- південний діалект кримськотатарської мови — локалізований на південному узбережжі Криму,
- урумська мова — огузькі діалекти урумської приазовської мови;
- гагаузька мова:
  - балкано-гагаузька мова;
  - гагаузька мова — власне гагаузька;
- печенізька мова — зникла мова ряду тюркських племен, відомих під назвами: чорні клобуки, печеніги, узи, гузи, торки, кову, турпеї, боути, каспичі, берендеї.

Власне цими мовами була утворена відповідна література. Більшість з них мають багатомовну історію, але є серед них й молодописемні мови, такі, як гагаузька.

У моїх перекладах, на думку фахівців, «відчувається ретельна, але при цьому натхненна праця поета-перекладача». Кожне слово оригіналу максимально точно передано у перекладах. Але в гагаузькій мові нема багатьох слів, які існують в українській мові. Кількість лексики української мови – більш одного мільйона одиниць, а лексичний склад гагаузької мови – близько 35 тисяч лексем, а ще, зважаючи на те, що й у Григорія Сковороди, і, особливо, в Дмитра Шупти, використані ще й діалектні і давньоукраїнські лексеми, стає зрозумілим, яке велике значення має праця, зроблена, мною, як поетом-перекладачем.

Це вже не перший мій досвід перекладу з української класики. Мною були надруковані гагаузькою вірші Тараса Шевченка, Степана Руданського, Івана Франка, Лесі Українки, Павла Тичини, Максима Рильського, Володимира Сосюри, Василя Симоненка тощо. Окремою збіркою білінгви друком з'явилися переклади віршів Степана Олійника.

Сковородинівська тематика ще ніколи не була представлена в гагаузькій перекладацькій літературі, а завдяки здійсненій праці

вона, можна казати, стала першою серед тюркських мов. Шкода, що з кримськотатарським корінням митець не був перекладений кримськотатарською, але зараз у цьому питанні пріоритет належить порідненій їй мові – гагаузькій. Треба сподіватися, що незабаром все ж таки з'являться й кримськотатарською...

Окрім цих перекладів, була надрукована і низка перекладів поетів-одеситів, як от: Станіслава Стриженюка, Миколи Палієнка, Валентина Мороза, Ігоря Цабієнка, Дмитра Шупти та ін.

Під час перекладу українських віршів гагаузькою постійно ловлю себе на думці, що досить часто рядки українських поетів буквально лягають-перегукуються з рядками гагаузьких пісень, балад тощо. Особливо це зауважив, коли перекладав «Сад божественних пісень» Григорія Сковороди. Наче відчувалося, що Григорій Савич має і тюркське коріння (нагадаю, що серед його пращурів були кримські татари). Мабуть, тому не дуже прості за формою і змістом твори Сковороди природно зазвучали і гагаузькою.

Щодо моїх перекладів гагаузькою Степана Олійника і Григорія Сковороди то, як я вже зазначав, до цього мене спонукав Д. Р. Шупта. До речі, з Дмитром Романовичем у мене особливо приязні стосунки. У виданні «Вільна Словом моя мова...» (Одеса, «Астропринт», 2016) було надруковано кілька моїх перекладів віршів Дмитра Шупти, присвячених мові. А зараз я вже завершив переклад гагаузькою його поеми «Осягнення», присвяченої Григорієві Сковороді. Як і Сковорода, Дмитро Романович використовує багато слів, які, на жаль, сьогодні позабуті, що трохи ускладнює процес перекладу, але як присмно, цікаво, коли знаходиш їм гагаузькі відповідники! Як сказав відомий митець красного слова Станіслав Тельнюк: «У своїй поезії Дмитро Шупта плодовитий, як той сад».

Вважаю, що гагаузькому читачеві буде дуже цікаво ознайомитися з творчістю генія українського народу Григорія Сковороди та його сучасного послідовника Дмитра Шупти.

*Віталій БОШКОВ,
член Національної спілки письменників України,
Лауреат Міжнародної літературної премії
імені Г. С. Сковороди «Сад божественних пісень» за 2020 рік*

**ГРИГОРІЙ
СКОВОРОДА**

**GRIGORIY
SKOVORODA**

**САД БОЖЕСТВЕННИХ
ПЪСНЕЙ**

**ALLAA GİMNALARIN
BAŞÇASI**

*Evel ukrain dilindän
cevirmekleri*

Vitaliy Boşkov

ПѢСНЬ 1-а*

Сложена 1757 лѣта в сію силу:

Блаженны непорочны, в путь ходящии в законѣ Господнем

Бойтся народ сойти гнить во гроб,
Чтоб не был послѣ участный,
Гдѣ горит огонь неугасный;
А смерть есть святая, кончит наша злая,
Изводит злой войны в покой.

О, смерть сія свята!

Не бойтся совѣсть чиста ниже Перуна огниста, ни!
Сей огнем адским не жжется,
Сему жизнь райска живется.
О, грѣх-го смерть родит, живу смерть наводит,
Из смерти ад; душу жжет глад.

О, смерть сія люта!

Блажен, о блажен, кто с самых пелен
Посвятил себе Христови,
День, ночь мыслит в его словѣ,
Взяв иго благое и бремя легкое,
К сему обык, к сему навик.

О, жребій сей святый!

Кто сея отвѣдал сласти, вѣк в мірски
Не может пасти, ни!
В наготах, в бѣдах не скучит;
Ни огонь, ни мечь не разлучит;
Все сладость разводит, на сердце не всходит
Развѣ тому, естли кому.
Дал знать искус драгий.

1-ci GİMNI

1757 yılda yazıldı bu sebebinä görä:

Mutlu temiz[leri], yola yollanmış Allahın Kanonuna görä

İnsan mezarda çürümää korkêr,
Hem olmasın o duymaz sade,
Hem ateş süünmemiş nerdä;
Hem ölmeemiz – ana, bitti fena,
Kötü cengi – hiç yok vergi.

O, ayoz ölümü!

Ateşli o Perunun altı da, kim temiz üzünnän – korkmêêr!
O cendem ateşlän yanmêêr,
Hoş yaşamakta dayanmêêr.
Günää telefî dünneeyä getirärmîş,
Ondan zından, açlık heptän!

Ölmäk, aman ayol!

Mutlu o, haslı, kim taa kundaklı
Hristoza salt adanmıştı,
Salt Sözünnän yaşamıştı,
Hem boyundruunu hoş almıştı,
Pak buna da sınaşmıştı.

O, jerep ayozlu!

Kim bu datları dattıydı,
Dünneeyi dolaylaştıydı!
Çıplak hem dert – kahırlanmêêr;
Ateş, kılıç ayıramêêr;
Geçer tatlılıkı, büümeer artıklan,
Acaba kimin da var sa, görgüyü verdiydi.

* Тексти пісень Г. Сковороди давньоукраїнською мовою друкуються за виданням: Сковорода Г. Вибрані твори в двох томах. Том 1 / упоряд., підгот. текстів і приміт. Б. А. Деркача. К.: Дніпро, 1972. С. 9–63.

Христе, жизнь моя, умерый за мя!
Должен был тебѣ начатки
Лѣт моих, даю остатки.
Сотри сердца камень; зажжи в нем твой пламень;
Да смерть страстям и злым сластям,
Живу тебе, мой свет.
А как от грехов воскресну, как одену плоть небесну,
Ты в мнѣ, я в тебѣ вселюся,
Сладости той насыщуся,
С тобою в бѣсѣде, с тобою в совете,
Как дня заход, как утра всход.
О, се златых вѣк лѣт!

Ayol, Hristozum, benim için öldün!
İlk yıllarımı borçluydum,
Salt vererim, ne kaldıydı.
Taş üreesindän sil, ateş yaktırarsın;
Fena tatlılıya yok şefklän
Şafkım, senin oldum.
Günaalardan dirilärkän, gök giyimnän giynärkän,
Bendä sän, sendä bän sansın,
O tatlılıkları doyasın,
Sana danışarkana hem söleşärkän,
Gün kauşması, ya dan eri.
Altın yıl, ileri!

ПѢСНЬ 2-я

Из сего зерна:

По землѣ ходяще, обращеніе имамы на небесѣх.

Оставь, о дух мой, вскорѣ
Всѣ земляныи мѣста!
Взойди, дух мой, на горы,
Гдѣ правда живет свята,
Гдѣ покой, тишина
От вѣчных царствует лѣт,
Гдѣ блещит та страна,
В коей неприступный свѣт.
Оставь земны печали
И суетность мірских дѣл!
Будь чист, хоть на час малый,
Дабы ты выпрѣ возлетѣл,
Гдѣ Иаковль господь,
Гдѣ невечерня заря,
Гдѣ весь ангелскій род
Лице его выну зрят.
Се силоамски воды!
Омый скверну от очес,
Омый всѣ членов роды,
Дабы возлетѣть до небес.
Ибо сердцем нечист
Не может бога узрѣть,
И нелзя до тех мѣст
Земленному долетѣть.
Душа наша тѣлесным
Не может довольна быть;
Она только небесным
Горит скуку насытить,
Как поток к морю скор,
Так сталь к магниту прядет,
Пламень дрожит до гор,

2-ci GİMNI

Bu tenedän:

Erdä gezärkänä, köklerä dönäriz.

Canım, tezçä braksana
Her dünneelik erleri!
Ruhum, üsää pinsäna,
Hem nerdä gerçek diri,
Näända raat, sessizlik
Hep daymalarında,
Şilêêr padişahlık,
Şafk haram angısında.
Er güçleri braksana,
Dünnäa kaçınmakları!
Vakit az pak olsana,
Üsää uçsan deyni,
Nerdä İyakov Allaa,
Nerdä sabaa yıldızı,
Nerdä ayoз soylar
Onu görmüş kabaatsız.
Bu siloam sularlan!
Mındarlı sil gözümdän,
Hem hepsi pak soylarlan
Uçmaa göklerä kadar.
Canısınnan diil pak
Yok Allaayı denesin,
O erlär pek uzak,
Prost olmaz etişsin.
Boş dünneeyi braksana,
Kara o, nasıl cendem,
Çayılın duşman uçsana;
Sän üüseklä diil kem.
Hem toprakta gezip,
Çıksana sän göklerä,
Ay Pavli üüredip,

Так дух наш к богу взор рвет.
Кинь весь мир сей прескверный,
Он-то в точь есть темный ад.
Пусть летит невеж враг черный;
Ты в горный возвысись град.
И, по земле ходя,
Вселися на небесах,
Как учит Павел ты
В своих чистих словесах.

Спеши жь во вечну радость
Крыльми умнимы отсель.
Ты там обновиш радость,
Как быстропарный орел.
О трблаженна стать,
Всего паче словесе!
Кто в свой ум может взять,
Разве шедый с небесе?

Ayoz, ak sözlerindä.
Salt canımız alçaklan
Yok nasıl kanaat olsun,
O her zaman gök paklan
İsteer sıkledi doyrsun,
Denizä, nasıl sel,
Çelik gibi magnida,
Alıflendi hamel
Bakışımız Allaaya.

Diveç sefaya tezliklän
Kanatlan biz uçacêz.
Hem kartal gibi gençliklän
Göktä biz taazelencez.
Hêy, pek mutlu canım
Yaşêêr ayoz sözlärlän! —
Var nicä kim alsın,
E, kim gelmiş göklärlän?

ПѢСНЬ 3-я

Из сего семени:

*Прорасти земля быліе травное, сирѣчь:
Кости твоя прозябнут, яко трава, и разбогѣют (Ісаіа).*

Весна любя, ах, пришла! Зима люта, ах, прошла!
Уже сады расцвѣли и соловьев навели.

Ах ты, печаль, прочь отсель! Не безобразь красных сел.
Бѣжи себѣ в болота, в подземный ворота!

Бѣжи себе прочь во ад! Не для тебе рай и сад.
Душа моя процвѣла и радостей навела.

Щастлив тот и без утѣх, кто побѣдил смертный грѣх.
Душа его — божій град, душа его — божій сад.

Всегда сѣй сад даст цвѣты, всегда сей сад даст плоды.
Всегда весною там цветет и лист его не падет.

О боже мой, ты мнѣ — град! О боже мой, ты мнѣ — сад!
Невинность мнѣ — то цвѣты, любовь и мир — то плоды.

Душа моя есть верба, а ты еси ей вода.
Питай мене в сей водѣ, утѣшь мене в сей бѣдѣ.

Я ничего не боюсь; одних грѣхов я страшусь.
Убій во мнѣ всякій грѣх: се — ключ моих всѣх утѣх!

3-cü GİMNI

Bu tenedän:

*Ot sapını toprak büütsäna, adika:
Kemiklerin, ot gibi, üşüceklär; hem bereketli olacêklar (Isaya)*

Sevmää ilkyazı geldi!Avan kış hêy-hêy geçti!
Bak, başçalar açtılar, çok bülbül getirdilär.

Hey, hasret, git buradan! Gözäl olsun küüdä.
Kaç baltalara sän, er altı kapulardan!

Kopet cendemä artık! Diil sana ray başçası!
Canım da çiçeklendi, sevinç bana getirdi.

Mutlu da oyuncaksız, kim kaldı günasız!
Canı – Allaa eri, ruhu da – ray başçası.

O dayma çiçek verêr, dıveç meva getirer.
Hem dayma ilkyazın açêr hem yapraa da kalêr.

Hey, Allahım – dünneeyim, hey, Allahım – başçaam!
Paklık bana deyni – çiçeklär, sevgi – meyvalar.

Süüt o, benim canım, kimin su – benim Allahım.
Suda bu doyrur beni, derttä raatla beni.

Bişeydän korkmêêrım bän; korktum günaadän.
Yok et onu: benim mutluluum çözgüsü!

ПѢСНЬ 4-я

Рождеству Христову. Из сего зерна:
*С нами Бог! Разумѣйте, языцы. сирѣчь: Помаза нас Бог духом..
Посла духа Сына своего в сердца наша.*

Ангелы, снижайтесь. Ко землѣ сближайтесь.
Господь бо, сотворшій вѣки, живет нынѣ с челоуѣки.
Станте с хором вси собором,
Веселитесь, яко с нами Бог!

Се час исполняется! Се Сын посылается!
Се лѣта пришла кончина! Се Бог посылает Сына.
День приходит. Дѣва родит.
Веселитесь, яко с нами Бог!

Обещан пророками, отчими нароками.
Решит в последня лета печать новаго завета;
Дух свободы внутрь нас родит.
Веселитесь, яко с нами Бог!

Данилов каменю! Из купины пламеню!
Не сѣченый, опадаеш! Огнь сена не попаляеш!
Се наш камень! Се наш пламень!
Веселитесь, яко с нами Бог!

Расти ж Благодатію, новый наш ходатаю!
Расти, да возможеш стати, да попалиш супостаты,
Да вселенну, зря спасенну,
Веселимся вси, яко с нами Бог!

Мы ж тебе, рожденному, гостеви блаженному,
Сердца всех нас отверзаем, в душевный дом призываем.
Пѣснь спѣвая, восклицая,
Веселящаяся, яко с нами Бог.

4-cü GİMNI

Koladaya (Hristozun Duumasına) bu tenedän:
*«Bizimnän Allaa! Annayınız, halklar». Adika: «Allaa bizi ruhunnan
miruylan sualadı». «Cannarımıza Ooluunu ruhunnan yolladı».*

Ayozlar iisiliniz. Topraa da ininiz.
Allaa, ki dünneeyi düzmüştü, insannan şindi bir olmuştu.
Cümnä bireri toplânın
Şen da olunuz! Bizimnän Allaa.

Saat tamannanarkana! Saabi yollanarkana!
Unutmaya son gelmişti! Allaa Ooluunu yollamıştı.
Gün gelmişti. Dayma kız da getirmişti.
Şen da olunuz! Bizimnän Allaa.

Bilgiçlän boba vakıdı adanarkana,
Eni nasaadın mühürü sonu kararlarkana,
Mühlettän endän duarız!
Şen da olunuz! Bizimnän Allaa.

Daniil taşıysın sän! Yanmaz ateşiysin da!
Dooranmamış döşersin! Yakmêêrsın, bare yanêrsın!
Taşımız! Ateşimizmiş!
Şen da olunuz! Bizimnän Boji.

Bolluklan büülärkâna, riceci olarkana!
Olarkan, büüsâna, köpeeyi yaksana.
Aydınnık dünnää, kurtulmuş naafilä
Şen olarız, eer bizimnän Allaa.

Biz sana duumaya, en mutlu da konaya,
Ürekleri biz açarız, can erinä çaararız.
Türkü çalarız, haykırarız,
Şen olarız, eer bizimnän Allaa

ПѢСНЬ 5-я

Рождеству Христову. Из сего зерна:

Роди сына своего первенца, и повит его, и положи его в яслѣх.

Тайна странна и преславна!
Се — вертеп вмѣсто небес!
Дѣва херувимов главна,
И престолом вышним днесь.
А вмѣщен тот в яслѣх полно,
Коего есть не довольно
Вмѣститъ и небо небес.

О блаженны тѣи очи,
Что на сію тайну зрят,
Коих в злой мірской полночи
Привела к богу заря.
Ангелскій ум тайну видит,
А плотскій муж ненавидит,
Та бо всѣм им буйство есть.

Мы же секрет сей небесный
Всегорящим сердцем чтим
И, хоть как скот безсловесный,
Из-под Христа сѣно ядим.
Поколь, в мужа совершенна
Взросши, возможем блаженна
Самаго бога вкусить.

5-ci GIMNI

Koladaya 1. Bu tenedän:

Dünneeyä getir oolunu – ilk uşaanı, hem onu kundaklayıp, ahıra koy.

Saklantı şanı metinnän!
Bu vertep gök erinä!
Dayma kız meleklerinnän
Önderer da gün gündän!
Ahırda o bulunmuştu,
Kim o halizdän olmuştu
Sıydırsın gökü heptän.

O da gözleri mutluydu,
Kim gördü bu Fendiyi,
Hem kimi da götürdüydü
Bir yıldız hem Allaayı.
İ saklantıyı görerlär,
Fenalar karez olêrlar,
Hepsi azgınnık heptän.

Saklantıyı metederiz
Ateşli canından
Hem hayvan gibi iiyeriz
Hristozun ot altından.
Adamınnan taa olduynan
Sän mutluysun büüdüyñän
Saabiylän tanışmaa.

ПѢСНЬ 6-я

В конец сего: *Испусти змій за женою из уст своих воду,
яко рѣку, да ю в рѣцѣхъ потопит.
Той сотрет тебѣ главу.*

Вонми, небо и земля, нынѣ ужаснися!
Море, бѣзднами всеми согласно двигнися!
И ты, быстротекущій, возвратися, Иордане,
Прийди скоро крестити Христа, Иоанне!

Краснозрочныя лѣса, стези отворите,
Предитечу Иоанна ко Христу пустите.
Земныи же языци, купно с нами всѣ ликуйте,
Ангелскія хоры, вси в небѣ торжествуйте!

Снїйде спас во Иордан, ста в его глубинѣ,
Се снїйде на нь и дух свят в виде голубинѣ.
Сей есть сын мой возлюбленны, отец из облак вѣщаше,
Сей мессія обновит естество все ваше.

Освяти струи и нам, змию сотри главу,
Духа твоего, Христе, росу даждь и славу,
Да не потопит нас змій. И мы всѣ от земна края
Да почити полещем до твоего рая.

6-сї GIMNI

Bütün-bütünä: *Aazından karının ardına suyu evrem kolver,
onu dereda battırsın deyni.
Kafanı da silecek.*

Gök topraklan, seslenip, şindi sarsılsın!
Sän, deniz, dipsizlän her raat kıpırdanarsın!
Iordan, hızlı akar, geeri alsana,
Tez Kurtaracı olan vatiz Ioannan!

Hem gözäl daaları, yolları gen vérin,
Hristoza Ioanı-haberciyi kolvérin.
Dünelik halklar, bizimnän barabar şen olun,
Hem göklerde meleklerden dizileri saa olun!

Hem Iordana Can kurtaran incek taa dibädan,
Hem Ayozlu Ruhu bir guguş halında inärdi.
Şu sevimni ooluum – boba bulutlardan haberledärdi,
Kurtarıcı bu taazelecek, özü bilärdi.

Sfınıt et suyu bizä, yılanı siläsin,
Ruhunun, Hristos, bizä şanını veräsin,
Hem battırmaycêk yılan erdän uçarkan
Yollancëyz ölmää biz cennetä kadar taa.

ПѢСНЬ 7-я

Воскресенію Христову. Из сего зерна:
*Единонадесять ученицы идоша в Галилею
на гору, амо же повелѣ им Исус. Пасха!*

Кто ли мене разлучит от любви твоей?
Может ли мнѣ наскучить дивный пламень сей?
Пусть весь мір отбѣжит!
Я буду в тебѣ жить, о Исусе!

Веди мене с тобою в горній путь на крест;
Рад я жить над горою, брошу долню персть.
Смерть твоя — мнѣ живот,
Желчь твоя — сластей род, о Исусе!

Язвы твои суровы — то моя печать,
Венец мне твой терновый — славы благодать,
Твой сей поносный крест —
Се мне хвала и честь, о Исусе!

Зерно пшенично в нивах естли согниет,
Внѣшность естли нежива, нов плод внутрь цвѣтет.
За один старый клас
В грядущій лѣтній час сторичный даст плод.

Сраспни мое ты тѣло, спригвозди на крест;
Пусть буду звнѣ не цѣлой, дабы внутрь воскрес.
Пусть внѣшний мой изсхнет,
Да новый внутрь цветет; се смерть животна.

О новый мой Адаме! О краснѣйшій сын!
О всегосвѣтный сраме! О буйства Афин!
Под буйством твоим свѣт,
Под смертью — жизнь без лѣт. Коль темный закров!

7-ci GİMNI

Hristozun Dirilmesinâ. Bu tenedân:
*Onbir uçeniklâr gidârdilâr Galileyaya bayıra,
adika İisus onnara izin etti. Paskellâ!*

Ya, var mı kim, sevdandan beni ayırsın?
Hem da var nasıl mı bu ateşin bıksın?
Ko dünnââ yok olsun bütünnâ!
Sendâ yaşaycam, İisus!

Üüsek yola getir hem kruçaya sän al;
Hoş bayırda, tenim, aşaaada sän kal.
Ölümün – ömürüm,
Hem tatlı da ötüün, hey İisus!

Yaraların – benim o nişanım,
Namın hoşluusu – çalı çeleenin,
Kruçası ayıplı –
O bana aferim, İisus!

Hem bozularsa da toom ekinnerdâ,
Diri diil – içinä büüyey eni meva.
Gelân yaz vakıdı
Eski başak verdi üzyıllı mevayı.

Sän ser tenimi, çapraza da çivil;
Sap-saa olmayım dışandan, iç ol diri.
Ko dışandan kuru,
Eni iç dooru; ölü hayvanca.

Eni Adamım! Gözeliin oolu!
Atına azgınnı! Dünneeyin öz oldun!
Senin şafk azgınnın,
Ölmäk – hiç diil arsız,
Dirlik var sayısız, kara eer perdâ!

ПѢСНЬ 8-я

Воскресенію Христову. Из сего зерна:
О! о! Бѣжите на горы! (Захарія).
Востани, спяй! Покой даст бог на горѣ сей (Исаія).

Объяли вокруг мя раны смертоносны;
Адовы бѣды обошли несносны;
Найде страх и тма. Ах, година люта!
Злая минута!

Бодет утробу терн болѣзни твердый;
Скорбна душа мнѣ, скорбна даже к смерти.
Ах, кто мя от сего часа избавит!
Кто мя исправит?

Так африканскій страждет елень скорый;
Он птиц быстрѣ пить спѣшит на горы,
А жажда жжет внутрь, насыщена гадам
И всяким ядом.

Я на Голгофу поскорю поспѣю;
Там висит врач мой меж двою злодѣю.
Се Иоанн здѣ при крестѣ рыдает!
Крест лобызает.

О Иисусе! О моя отрадо!
Зде ли живеши? О страдалцев радость!
Даждь спасительну мне цельбу в сей страсти,
Не даждь век пасти.

8-CI GİMNI

Hristozun Dirilmesinâ. Bu tenedân:
O! o! Bayırlara kaçınız! (Zahariya).
Kalk, uyumuş! Bu bayırda raatlı Allaa verecek! (Isaya).

İcırannar dolay beni kaplêêlar,
Hem dayanmaz cendem dertlâr aylêêlar;
Gelerlâr karannık korkuylan. Bet saatlan!
Vakit – cellatlan!

Hastalın çalı içi cetin saplêê da;
Hem hasretli canım, telef kederlân.
Hey, kim ecelimdân kurtaracêk da!
Doorudaçêk kim?

Karâca afrikan pek buuşarkan,
Kuştan taa tez bayırlara pinârkân,
Hem susuzluk içi yakêr yılannan
Türlü zihirlân!

Golgofa tepeyâ taa tez giderim;
İki duşman arasında Hakı görerim
Hem Ioan yan kruçaylan aalarmış!
Onu öpârmış!

İsus, benim en büyük sevigimsin!
Buradaysın mı? Diil hasretliysin!
Bu şeftâ imdat bana verâysin,
Hiç düşmeyim da.

ПѢСНЬ 9-я

Святому духу.
Из сего:

*Дух твой благій наставит мя на землю праву.
Снизшед языки слія.
Разгласная возиумѣ.*

Голова всяка свой имѣет смысл;
Сердцу всякому своя любовь,
И не однака всѣм живущим мысль:
Тот овец любит, а тот козлов.
Так и мнѣ вольность одна есть нравна
И безпечальный, препростый путь.
Се – моя мѣра в житіи главна;
Вѣсь окончится мой циркуль тут.

Ты, святыи боже и вѣков творец,
Утверди сіе, что сам создал.
При тебѣ может все в благіи конец
Так попасть, как к магниту сталь.
Аще ж не право зрит мое око,
Ты мене, отче, настави здѣсь;
Ты людских видиш, сидяи высоко,
Разных толь мненій безщетну смѣсь.

Тот на восточный, сей в вечерній край
Плывет по щастье со всѣх вѣтрил,
Иной в полночной странѣ видит рай,
Иный на полдень путь свой открыл.
Один говорит: вот кто-то косит!
А другій спорит: се ктось стришет,
А сей: у воза пять кол, голосит.
Скажи: кій бѣс нам в прах мысль сѣчет?

9-cu GİMNI

Ayoz Soluuna.
Bundan:

*Senin Ayoz ruhu haklı topraa beni tembihlecek
Inmiş halkları karıştıracék.
Türlüesli barış kaldırdı.*

Her başı öz maanasınnan var;
Her ürää sevdası kendi,
Koyunu ya keçiyi sevär:
Bu fikir biribir hiç diil.
Serbestlii sade beenerim
Hem kahırsız, sıradan yolu.
Terezäylän baş ölçünerim;
Ecelim burada oldu.

Allahım, dayma yaradıcı,
Pekiştir, ne kendi yarattın.
Hem çelii gibi magnıdı
Salt var nasıl sana raslasın.
Eer da diil dooru gözederim,
Sän beni burada tembihlä;
Üüsek göklerde oturêrsın,
Ömürleri da bilersin islää.

Gün duu ya batı kenara
Herbir bütün kuvetlän üzer,
Birisi poyrazda görer ray,
Başkası üülenä yol açêr.
O kim sa biçer! – birisi sölärmış,
Ya kırkêr, sölemiş başkası,
Beş tekerlek sansın arabadaymış,
O şeytanın mı ayırması?

ПѢСНЬ 10-я

Из сего зерна:

*Блажен муж, иже в премудрости умрет
и иже в разумѣ своем поучается святынѣ* (Сирах).

Всякому городу нрав и права;
Всяка имѣет свой ум голова;
Всякому сердце своя есть любовь,
Всякому горлу свой есть вкус каков,
А мнѣ одна только в свѣтѣ дума,
А мнѣ одно только не идет с ума.

Петр для чинов углы панскіи трет,
Федька-купец при аршинѣ все лжет.
Тот строит дом свой на новый манѣр,
Тот все в процентах, пожалуй, повѣрь!
А мнѣ одна только в свете дума,
А мнѣ одно только не идет с ума.

Тот непрестанно стягает грунта,
Сей иностранны заводит скота.
Тѣ формируют на ловлю собак,
Сих шумит дом от гостей, как кабак, –
А мнѣ одна только в свѣтѣ дума,
А мнѣ одно только не идет с ума.

Строит на свой тон юриста права,
С диспут студенту трещит голова.
Тѣх беспокоит Венерин амур,
Всякому голову мучит свой дур, –
А мне одна только в свете дума:
Как бы умерти мнѣ не без ума.

10-cu GİMNI

Bu tenedän:

«Mutlu adam, ki üürenmiş ölecek hem aklısında ayozlu işlerä üürener»
(Sirah).

Kasabaya her, sıraylan haklar,
Her akılı başısı da tutar,
Herkezindä kendi var sevdası
Hem da salt öz beendik buazı.
Düşünmeklerin plendäyım bän salt,
Fikirlerimdän hiç da kalmêêrım raat.

Petri köşeleri pek uuêr,
Todur – alış-verişçi, traş eder.
Bu ev kurêr eni stilindä,
Pazar düüyer başkası, ya denä.
Düşünmeklerin plendäyım bän salt,
Fikirlerimdän hiç da kalmêêrım raat.

Bu kırları arasız darladêr,
O yabancı buzaayı getirer.
Hazırlêr avıcılya köpekleri,
Bunnarda hep uuldêêr evleri
Düşünmeklerin plendäyım bän salt,
Fikirlerimdän hiç da kalmêêrım raat.

Kim yalandan metetmâk bir örer,
İlaççıda ölü paylan gider.
Hem tuz birlii pek sayêr kartıcı,
Hem Stepanı şen bekleer davacı.
Düşünmeklerin plendäyım bän salt,
Fikirlerimdän hiç da kalmêêrım raat.

Смерте страшна, замашная косо!
Ты не щадиш и царских волосов,
Ты не глядиш, гдѣ мужик, а гдѣ царь, —
Все жереш так, как солому пожар.
Кто ж на ея плюет острую сталь?
Тот, чія совѣсть как чистый хрусталь...

Hukukçuyu haklar doorudêr,
Dartışmaktan üürenci dertlener,
Öbürleri dalgalêêr salt amur,
Herbirisi kafasınnan bozur.
Kasavetim sade biricik var
Akılsız ölmemää sade bana,

Bân taa bileerim, ölüm kamçılı
Kâr padişah olmaycêk dolaylı,
Bir ölümä, Padişah ya mırlan,
Hepsi yancêk ateştä, kâr saman.
Çeliindän kör kim savsaklancêk
O, ki bülür sansın pak kalacêk.

ПЪСНЬ 11-я

В конец сего: *Бездна бездну призывает, сирѣчь:
В законе господни воля его. Дал бы ти воду живу,
волѣ – волю и безднѣ твоей бездну мою.*

Нелзя бездны окіана горстью персти забросать,
Нелзя огненнаго стана скудной каплѣ прохладать.
Возможет ли в темной яскинѣ гулять орел?
Так, как в поднебесный край вилетѣв он отсель,
Так не будет сыт плотским дух.

Бездна дух есть в человецѣ, вод всѣх ширшій и небес.
Не насытишь тѣм вовѣки, что плѣняет зрак очес.
Отсюду-то скука внутрь скрежет, тоска, печаль,
Отсюду несытость, из капли жар горшій всталь.
Знай: не будет сыт плотским дух.

О роде плотскій! Невѣжды ! Доколѣ ты тяжкосерд?
Возведи сердечны вѣжды! Взглянь выпрь на небесну твердь.
Чему ты не ищеш знать, что то зовется бог?
Чему не толчеш, чтоб увидѣть его ты мог?
Бездна бездну удолит вдруг.

11-ci GİMNI

Bunun bitkisinä: *Dipsiz dipsizi çaarêr, adika: Allaa kanonunda muhleti
onun. Verârdin sän diri suyu. Terbiyâ – azat hem dipsizinä senin
dipsizimi benim.*

Okean dipsizini yok nicä kumnan kaplamaa,
Ateşi argın damnaylan hiç yok nasıl suultmaa.
Var nasıl mı kartal kara laamda uçsun?
Sebepä görä, ki gökâ buradan uçtu,
Can doyunmacêk hiç sıradan.

Insanda dipsiz o can, ki suylan göklerden geniş.
Dayma doyuramacan sän ne gözlerini çarpmış.
Bundan kefsizlik, sıkıntı, hem kahırlan keder,
Kıtlık da bundan, damnadan alif taa beter.
Bil: can doyunmacêk hiç sıradan.

Tenin soyu! Cayıllar! Nezmanadan fena olacan?
Göz kapaklarını kaldır! Sän yukarı bak topraktan,
Da neçin istämeersin bilmää – nedir Allaa?
Hem da açıklamêêrsın – onu sıradan görmää?
Dipsizi uçurumu çaarêr.

ПЪСНЬ 12-я

Из сего зерна: *Блаженны нищи духом, сіесть:
Премудрость книжника во благовременіи празднества
и, умалѣйся в дѣяніих своих, упремудрится* (Сирах).
Упразднитесь и разумѣйте...

Не пойду в город богатый. Я буду на полях жить,
Буду вѣк мой коротати, где тихо врѣмя бѣжит.
О дуброва! О зелена! О мати моя родна!
В тебѣ жизнь увеселенна, в тебѣ покой, тишина!

Города славны, високи на море печалей пхнут.
Ворота красны, широки в неволю горьку ведут.
О дуброва! О зелена! О мати моя родна!
В тебѣ жизнь увеселенна, в тебѣ покой, тишина!

Не хочу ѣздить на море, не хочу красных одеж:
Под сими крыется горе, печали, страх и мятеж.
О дуброва! О зелена! О мати моя родна!
В тебѣ жизнь увеселенна, в тебѣ покой, тишина!

Не хочу за барабаном ити плѣнять городов,
Не хочу и штатским саном пугать мѣлочных чинов.
О дуброва! О зелена! О мати моя родна!
В тебѣ жизнь увеселенна, в тебѣ покой, тишина!

Не хочу и наук новых, кромѣ здраваго ума,
Кромѣ умностей Христовых, в коих сладостна дума,
О дуброва! О зелена! О мати моя родна!
В тебѣ жизнь увеселенна, в тебѣ покой, тишина!

12-ci GIMNI

Bu tenedän: *«Mutluydular ruhuylan düşkün», adika
«Kiyatçının üüreenmesi hayırlı kutulamakta, nezaman sa yaptıklarında
küçülde, üüreenmeyä üürettirer»* (Sirah)
«Azaltınız hem annayınız...».

Gitmeycam kasabaya hiç. Kırlarda bän yaşaycam,
Nerdä saat gider oya, günnerini bän sayacam.
Meşelik! Heptän eşil! Anacıysın sän bana!
Sendä şen yaşamaşı, hem sessizliklän da tehna!

Üüsek kasabalar da denizdä gücü dürtür.
Tokatlar geniş gözäl da, esirliyä getirer.
Meşelik! Heptän eşil! Anacıysın sän bana!
Sendä şen yaşamaşı, hem sessizliklän da tehna!

Denizä istämeerim, gözäl giyim diil läüzüm:
Saklanêrlar altında gücenik, dert hem da tılsım.
Meşelik! Heptän eşil! Anacıysın sän bana!
Sendä şen yaşamaşı, hem sessizliklän da tehna!

Daul ardı istämeerim, çok kasaba plenä almaa,
Vatandaşlı sannan hiç istämeerim dar korkutmaa.
Meşelik! Heptän eşil! Anacıysın sän bana!
Sendä şen yaşamaşı, hem sessizliklän da tehna!

Hem eni bilgi istämeerim bilinçtän kaare,
Hristosun fikirlerindän, onun fikiri tatlı sade.
Meşelik! Heptän eşil! Anacıysın sän bana!
Sendä şen yaşamaşı, hem sessizliklän da tehna!

Ничего я не желатель, кроме хлѣба да воды,
Нищета мнѣ есть пріятель – давно мы с нею сваты.
О дуброва! О зелена! О мати моя родна!
В тебѣ жизнь увеселенна, в тебѣ покой, тишина!

Со всѣх именій телесных покой да воля свята,
Кромѣ вѣчностей небесных, одна се мнѣ жизнь свята.
О дуброва! О зелена! О мати моя родна!
В тебѣ жизнь увеселенна, в тебѣ покой, тишина!

А естли до сих угодій и грѣх еще побѣдить,
То не знаю, сей выгоды возможет ли лутче быть.
О дуброва! О зелена! О мати моя родна!
В тебѣ жизнь увеселенна, в тебѣ покой, тишина!

Здравствуй, мой милый покою! Вовѣки ты будеш мой.
Добро мне быти с тобою: ты мой вѣк будь, а я твой.
О дуброва! О свобода! В тебѣ я начал мудрѣть,
До тебѣ моя природа, в тебѣ хочу и умрѣть.

Bän istämeerim bişey suylan ekmektän kaare
Fakirlik bana kardaş – anidän svatu baare.
Meşelik! Heptän eşil! Anacıysın sän bana!
Sendä şen yaşamaşı, hem sessizliklän da tehna!

Düneelik varlıktan raatlıklan azat ayozlu,
Gökün daymalarlan salt yaşamak bu ayozlu.
Meşelik! Heptän eşil! Anacıysın sän bana!
Sendä şen yaşamaşı, hem sessizliklän da tehna!

Eer bu sırada bundan kaare günaa ensemää,
Bän bilmeerim, bu kârdan var nicä olsun taa islää.
Meşelik! Heptän eşil! Anacıysın sän bana!
Sendä şen yaşamaşı, hem sessizliklän da tehna!

Raadım ayol, saa ol! Diveç olacan benim.
Olmaa seninnän hayır: olacam diveç bän senin!
Meşelik! Sän serbestlik! Sendän aariflendim,
Hem özüm sendä, geçinmää sendä özendim.

ПѢСНЬ 13-я

Из сего:
Изыдите от среды их...
Прійди, брате мой, водворимся на селе.
Тамо роди тя мати твоя.
(песнь песней)

Ах поля, поля зелены,
Поля, цвѣтами распещренны!
Ах долины, яры,
Круглы могилы, бугры!

Ах вы, вод потоки чисты!
Ах вы, берега трависты!
Ах ваши волоса, вы, кудрявые лѣса!

Жайворонок меж полями,
Соловейко меж садами;
Тот, выспрь летя, сверчит,
А сей на вѣтвах свистит.

А когда взойшла денница,
Свищет в той час всяка птица,
Музыкою воздух растворенный шумит вокруг.

Только солнце выникает,
Пастух овцы выганяет
И на свою свирѣль выдает дрожливый трѣль.

Пропадают, думы трудны,
Города премноголюдны!
А я с хлѣба куском умру на мѣстѣ таком.

13-cü GIMNI

Bundan:
«Onnarın ortasından çıkınız...
«Gidiniz o küüyä, ani onünüzdä...».
«Ana seni orada duudurdu...».
(türkülerin türküsü)

Hey, eşil kır kırlarınnan!
Kır alaca çiçeklerinnän!
Çayırлар, tepä ak,
Üüklär yuvarlak!

Sular pak sellerinnän!
Boylar gür otlarınнан!
Sizin da saçları – pürçekli daaları!

Cıvırlıga kırlarda da,
Bülbülcäz başçalarda da;
Göktä bir cıvıldêêr,
Dalda obürü çalêr.

Salt sabaa da yıldızınнан
Herbir kuş çalmasınnан
Muzikaylan erimiş hava dolay baarêr.

Hem güneş salt duuarkan,
Koyunnarı da çıkarkan
Çoban çırtmasına titereklän çevirtmä.

Aar fikirleri, yok edin,
Kasabalar zeedeylän.
Bän ekmeklän dilimnän cennettä yaşayacam.

ПЪСНЬ 14-я

Древняя малороссійска о суетѣ и лести мірской.
В сей силѣ:
На стражи моей стану и възыду на камень (Аввакум).
Обновленна в 1782 лѣтѣ.

1

Коликая слава нынѣ?
Зри на буйность в сей годинѣ!
О Израиль! Гидры звѣря,
Коль велика в оном мѣра,
Нужно разумѣти.

2

Нынѣ – скипетр и булава,
Утро вставши – худа слава,
Сердце пробуждает сквозѣ,
Руцѣ связанны и нозѣ.
Как избѣгнуть сѣти?

3

Днесь піяна скачет воля,
Утро вставши – тщетна доля.
О Израиль! Водна зверя
Камо цѣль ведет и мѣра?
Нужно что прозрѣти.

14-cü GİMNI

Evelki ukrain türküsü kaçınmak için hem aldatmak için.
Bu kuvedinâ:
«Ko korumumda bân durêrim, ko dolaylamaanda duracam» (Avakum).
Enilendi 1782 yılda.

1

Şimdi nam o nasıl-nasıl?
Kalabalına bakasın!
Memleket! Ya kim bizimnân,
Gıdrada büyük terezi mi,
Lâazım bilmää da.

2

Şimdi bastonu topuzlan,
Çıkarêrlar salt sabaaylen,
Ürää onun raatsızlıkılan,
Baalı ellär ayaklan
Süzmedän kaçmaa da nasıl?

3

Büün sarfoş azat sıçrêr da,
Boşuna – sabaa kalkêr da.
Su dihaniya, öz erlân,
Getirer amaç o nerey?
Lâazım görâsin.

4

Сирен лестный окіана
Сладким гласом обаянна;
Бѣдная душа на пути
Хоцет навсегда уснути,
    Не доплывши брега.

5

Плоть, мiр! О несытый аде!
Все тебѣ яд, всем ты ядѣ!
День, ночь челюстями зѣваеш,
Все без взгляду поглощаеш.
    Кто избѣжит сѣти?

6

Се пучина всѣх есть жруща!
Се есть челюсть, всѣх ядуща!
О Израиль! Кита зверя –
Се тебѣ толк, мѣть и мѣра,
    Плоть не насыщает.

7

Ах, простри бодро вѣтрила,
И ума твоего крила,
Пловущи по бурном морю,
Возведи зѣницы вгору,
    Да путь потечет прав.

4

Büük suyun görülerin da,
Aldanıp tatlı sesinnän,
Zavallı şüpelener can,
Uykuya neetlenärkän,
    Boyuna hiç çıkmayıp ta.

5

Güüdäylän şafk! Cendemsin!
Zihirli dolay da hepsi!
Çenä dayma çiinersin,
Hepsi sayısız yudêrsin.
    Kurtulmaa da nasıl?

6

Hepsini dipsiz yudêr da,
Hepsilerini iyer da,
İzrail, havezlerin da,
Maana neetlerinnän,
    Hiç doyunmaycan da!

7

Elkeni boşandırasin,
Aklısını kolveräsin,
Denizdä azgın üzärkän,
Gözlerini kaldırarkan –
    Hak yolu bulcan sän.

8

Лутче жити во пустынь,
Затворившись во яскинь,
Пребывать в мѣстах безвѣстных
И не слышать гласов лестных.

9

Будь ты мнѣ Ираклій тщивый,
Будь Иона прозорливый,
Главы попали змиины,
Китовой из блевотины
Выскочь мнѣ на кефу.

8

Taa ii çollukta durmaa da,
Laamda kär saklanmaa da,
Yaşamaa susuzlukta da,
Ses tatlı işitmeyärkän.

9

Kısmetli, Gerakl, olasin,
Sän, Iona, çok göräysin,
Yılannarı yaktırasın,
Havezlerin içindän da,
Kayıya pinmää da.

ПѢСНЬ 15-я

Великий субботѣ.
Из сего зерна:
Почи бог в день седьмой.
Еще внійдут в покой мой.

Лежиш во гробѣ, празднуеш субботу
По трудах тяжких, по кровавом поту.
Князь никоих дѣл в тебѣ не имѣет,
Князь сего міра, что всѣми владеет.
О неслыханны се слѣды!
О новый роде побѣды!
О сыне Давидов!

Сыне Давидов, Лазаря воззавый
Из мудростей земных до небесной славы,
Убий тѣлесну и во мнѣ работу!
Дажь мнѣ с тобою праздновать субботу,
Дажь мнѣ ходить в твои слѣды,
Дажь новый род сей побѣды,
О сыне Давидов!

15-ı GİMNI

Büük cumaertesi gününä.
Bu tenedän:
«Hem o dinnendi edinci günü».
«Taa gireceklär benim raatluma».

Hem sandıkta cumártesi kutlêêrsın
Çalışmaktan, kannı terdä kalêrsın.
Hem bir da iş rıcalda yok seninnän,
Kim saabi eder hepsilerinnän.
O minunat nişannarlan!
Hem eni enseyişlârlän!
Davidin oolunnan!

Oolu, ki Lazarlan gelmişti
Dünneelik arıflän taa gökä pinmişti,
Tenin işi bendä da öldürsäna!
Cumártesi kutulamaa versäna,
Gezmää nerdä nişanmişti,
Eni ver, ki enseyişti,
Davidin oolu!

ПЪСНЬ 16-я

В сію силу:

Дугу мою полагаю во облацѣ.

Прошли облака. Радостна дуга сіяет.
Прошла вся тоска. Свѣт наш блистает.
Веселіе сердечное есть чистый свѣт вѣдра,
Если миновал мрак и шум мірскаго ветра.

О прелестный мір! Ты мнѣ – окіан, пучина.
Ты – мрак, облак, вихр, тоска, кручина.
Се радуга прекрасная мнѣ вѣдро блистает,
Сердечная голубочка мнѣ мир вѣщает.

Прощай, о печаль! Прощай, прощай, зла утроба!
Я на ноги встал, воскрес от гроба.
О отрасли Давидовска! Ты брег мнѣ и кифа,
Ты радуга, жизнь, вѣдро мнѣ, свет, мир, олива.

16-ı GİMNI

Bu kuvedinâ:

«Gök Kuşaamı buluda verdiğim»

Bulut tâ geçti. Şen gök kuşaa aydınnanêr da.
Gam ayıkırıldı. Dünnââ şılêêr da.
An sevinmesi var pak aydınnımın pek ziyalârlân,
Eer karannık geçtiydi gamı dünnââ lüzgârlân.

Dünnââ çekici! Sän okeansın sularlan.
Sän karannıksın hasretlârlân.
O kââmil kuşak bana hep aydınadıydı,
Hem guguşçuk sansın bana raat haberlediydi.

Hasret, saalıcaklan! İç, saalıcêylan!
Yok halsızlıya! Sandıktan kalktıynan!
David kökeni! Boyusun bana temelinnân,
Kuşak, raatlık, şafk, dirlik da zeytinnân!

ПЪСНЬ 17-я

*Житейское море,
воздвигаемое зря и прочее.*

Видя житія сего я горе,
Кипящее, как Чермное море,
Вихром скорбей, напастей, бѣд, –
Разслаб, ужаснулся, поблѣд.
О горе сущим в нем!

Возвратил я бедный бег мой вскорѣ,
Чтоб не скрытись с фараоном в морѣ.
Се к пристани тихой бѣжу
И воплем плачевным глашу,
Воздѣв горѣ руцѣ:

О Христе! не даждь соплѣть во адѣ!
Даждь мнѣ в твоём жить небесном градѣ,
Да не повлечет мя в свой слѣд
Блудница мір, сей темный свѣт!
О милости бездна!

17-i GİMNI

*Yaşamak denizi,
ani dicaba dalgalanêr hem başka.*

Ömürün kahırını görürkän,
Ki Kızıl deniz gibi kaynarkan,
Boraylan beladan, gamdan, –
Bayıldım, korktum ansızdan, –
Gücü kim onda var!

Bahtsız kaçmaamı tezçä kestiydım,
Buulmama suda faraonnan.
Bän uslu rıhtıma kaçtım,
Barışlan yaşlı baardım,
Ellerimi kaldırêrim.

Hristos! Cendemdä yanmaa kolvermä!
Senin gök kasabada durmaa ver salt.
Hem da çekmesin izinä
Kancık dünnää, kara dünnää!
Sadakalıkta dipsizlän!

ПЪСНЬ 18-я

*Господь гордым противится,
смирным же дает благодать.*

Ой ты, птичко жолтобоко,
Не клади гнѣзда высоко!
Клади на зеленой травкѣ,
На молоденькой муравкѣ.
От ястреб над головою
Висит, хочет ухватить,
Вашею живет он кровью.
От, от! кохти он острит!

Стоит явор над горою,
Все кивает головою.
Буйны вѣтры повѣвають,
Руки явору ламают.
А вербочки шумят низко,
Волокут мене до сна.
Тут течет поточок близко;
Видно воду аж до дна.

На что ж мнѣ замышляти,
Что в селѣ родила мати?
Нехай у тѣх мозок рвется,
Кто высоко вгору дмется,
А я буду себѣ тихо
Коротати милый вѣк.
Так минет мене все лихо
Щастлив буду человѣк.

18-ı GİMNI

*Allaa fodullara karşı durêr,
uslulara hayırlık verer*

Hey, kuşcaaz, sarı yanınnan,
Yuvanı kıvrat canınnan!
Em-eşil otta koysana,
Çimendä onu sarsana.
Atmaca baş üstündä da
Sarkılı, tutmaa isteer,
Hem sizin yaşêêr o kannan.
Tırmıklarını bileer!

Ak aacı üst bayırda da,
Dayma kafayı sallêêr da.
Lüzgerlär azgın eserlär,
Ak aacın eli kırêrlar.
Süütlär alçak baarêrlar,
Sürükleerlär uykuya,
Orda selceezlär akêrlar;
Dibini kolay görmää.

Hem bana ne aalaşmaa da
Küüdä olmuş anam da?
Patlasın onun salt mózaa,
Kim üüseklener diil sözlän,
Bän sa yaşaycam usluycä,
Ayol vakıdım geçsin,
Bän da yaşaycam kutluycä
Zorluklar salt aylasın

ПЪСНЬ 19-я

В сей конец: *Несть наша брань к плоти и крови...
Попереши льва и змія...
Воспріймите и меч духовный, иже есть глагол божій.*

Ах ты, тоска проклята! О докучлива печаль!
Грызеш мене измлада, как моль платья, как ржа сталь.
А ты, скука, ах ты, мука, люта мука!
Гдѣ ли пойду, все с тобою вездѣ всякій час.
Ты, как рыба с водою, всегда возлѣ нас.
А ты, скука! ах ты, мука, люта мука!

Звѣряку злу заколеш, естли возмеш острый нож,
А скуки не побореш, хоть мечь будет и хорош.
Ах ты, скука, ах ты, мука, люта мука!
Добросердечное слово колет сих звѣрей,
Оно завсегда готово внутрь твоих мыслей.
Ах ты, скука, ах ты, мука, люта мука!

Христе, ты – меч небесный в плоти нашея ножнах!
Услыши вопль наш слезный, пощади нас в сих звѣрях!
Ах ты, скука, ах ты, мука, люта мука!
Твой нам свышше глас пресладкій, аще возревет,
Как молнія, полк всѣх гадких звѣрей ражженет.
Прочь ты, скука, прочь ты, мука, с дымом, с чадом!

19-u GİMNI

Bunun bitkisinä:
«Bizdä düüŝ yok kana hem teneya karŝı». «Sän aslanı hem yılanı
çiinecän). «Alınız... ruhlu kılıcı, ani Allaahın sözü var».

Hey, blastamat sıkıntısı! Bıktırıcı derdi!
Sän kemirersin rubayı, bit kâr, küf demiri.
Ha, hasret! Derttä fenaysın, zeet sansın!
Nerdä olmayım seninnän barabarız biz
Sansın suylan balıklar, bizimnän diz-be-diz.
Ha, hasret! Derttä fenaysın, zeet sansın!

Keskin bıçaa aldıynan, kurtları da kesecän,
Kılıç keresteli olsa, derdi ensemeycän.
Ha, hasret! Derttä fenaysın, zeet sansın!
Mutlu candan sözleri fena kurtları dürter,
Dayma da fikirinä girmää hazırlanêr.
Ha, hasret! Derttä fenaysın, zeet sansın!

Sänsın, Hristos, üüsek kılıçsın ten kılıçlımızda!
Aalayışımızı işit, afet bu kurtlarda!
Ha, hasret! Derttä fenaysın, zeet sansın!
Hem tatlı ses göklerden bizä haberleycek,
Hem sansın çimçirik hayvannarı uuratçêk.
Dert hasretlän, buradan heptän gitsänä!

ПЪСНЬ 20-я

Нареченная Сигор.
В сем маленьком, но высоком градикѣ
пирует Лот со дщерьми:
*Во градѣ бога нашего,
в горѣ святѣй его; уподоблю его мужу мудру,
основавшему храмину свою на каменѣ.
Кто взыйдет на гору господню?*

Кто сердцем чист и душою,
Не нужна тому броня,
Не нужен и шлем на шею,
Не нужна ему война.
Непорочность – то его броня,
И невинность – алмазна стѣна.
Щит, меч и шлем ему сам бог.

О міре! Мір безсовѣтный!
Надежда твоя в царях!
Мниш, что сей брег безнавѣтный!
Вихрь развѣет сей прах.
Непорочность – се тебѣ Сигор,
И невинность – вот небесный двор!
Там полещи и там почій.

Сей свят град бомб не боится,
ни клеветничіих стрѣл,
И хитрых мин не страшится,
Всѣгда цѣл и не горѣл.
Непорочность есть то адамант,
И невинность есть святой то град.
Там полещи и там почій.

20-ci GİMNI

Adlandı Sigor.
Bu küçük, ama yüksek kasabacıkta
Lot kızlarınınan konuşêr.
*«Bizim Allahımızın şehirdä,
onun ayoz bayırında».*
«Akıllı insan gibi, ki evini taş üstündä kurdu».
«Kim Allahın bayırına pinecek? ».

Kim pak canınnan-kalbinnän,
Koruntu diil lââzım,
Şlömsuz olsun enseninnän.
Cenk ona kâr tılısim.
Temizlik – onun kâr korunuş
Günääsızlık – almazdan taş,
Kılıçlan çit – kendi Allaa.

Dünnää! Sän beenmeksizsin!
Umut padişahlarda!
Ki amazsız boy, sanêrsın!
Boraylan hepsi tozda.
Temizlik senin o Sigorun,
Günääsızlık – gök aulun!
Ol orada,uyu orda !

Ayoz er bombadan korkmêêr,
Karacılık oklardan,
Minalardan o sakınmêêr,
Yanmamış o dayma saa!
Günääsızlık – almazdan taş,
Temizlik –var ayozlu bir er.
Ol orada, uyu orda!

В сем градѣ и врагов люблят,
Добро воздая врагам,
Для других здравіе гублят,
Не только добры другам.
Гдѣ ж есть оный толь прекрасный град?
Сам ты град, з души вон выгнав яд,
Святому духу храм и град.

Duşmannarı severlär,
Orda hayırı verip,
Saalımı kaybederlär,
Diil dostlan salt hayırlı.
Nerdä gözäl bu kasaba olur?
Sänsin – zihiri salt sauştur,
Ruh ayozlu evin olur.

ПЪСНЬ 21-я

В конец сего: *Возвѣсти ми, его же возлюби душа моя;
гдѣ пасеши, гдѣ почиваеши в полудни?*

Щастіе, гдѣ ты живеш? Горлицы, скажите!
В поле ли овцы пасеш? Голубы, взвестите!
    О щастіе, наш ясный свѣт,
    О щастіе, наш красный цвѣт!
Ты матери и дом, появяся, покажися!

Щастіе! Гдѣ ты живеш? Мудрыи, скажите!
В небѣ ли ты пиво пьеш? Книжники, возвѣстите!
    О щастіе, наш ясный свѣт,
    О щастіе, наш красный цвѣт!
Ты матери и дом, появяся, покажися!

Книжники се всѣ молчат, птицы тож всѣ нѣмы,
Не говорят, гдѣ есть мать, мы же всѣ не вѣмы.
    О щастіе, наш ясный свѣт,
    О щастіе, наш красный цвѣт!
Ты матери и дом, появяся, покажися!

Щастія нѣтъ на земле, щастія нѣтъ в небѣ,
Не заключилось в углѣ, индѣ искать требѣ.
    О щастіе, наш ясный свѣт,
    О щастіе, наш красный цвѣт!
Ты матери и дом, появяся, покажися!

Небо, земля и луна, звѣзды всѣ, — прощайте!
Всѣ вы мнѣ — гавань дурна, вперед не ожидайте.
    О щастіе, наш ясный свѣт,
    О щастіе, наш красный цвѣт!
Ты матери и дом, появяся, покажися!

Всѣ я минул небеса, негли вдаль обрящу,
И преисподняя вся, негли его срящу.
    О щастіе, наш ясный свѣт,
    О щастіе, наш красный цвѣт!
Ты матери и дом, появяся, покажися!

21-ci GİMNI

Bitkidä bölä: «*Sölä bana sän, kimi sevdi canım benim: nerdä güdersin,
nerdä sıcaklıkta dinenmäü verersin.*

Nerdä kısmet yaşêêr? Meşgeldii, söyleyin!
Kırlarda koyun güder? Guguş, haberleyin!
    Kısmet! Açıksın şafkımız,
    Kısmet! Gözälsin rengimiz!
Anaylan evi! Bizä çık, peydalan da!

Nerdä yaşêêrsın, baht? Arıflär, söläyin!
Ya, göktä boza içän? Kitapçı, sıralayın!
    Kısmet! Açıksın şafkımız,
    Kısmet! Gözälsin rengimiz!
Anaylan evi! Bizä çık, peydalan da!

Kitapçılar sustular, hem kuşlar susêrlar,
Nerdä ana demeerlär, hem bizdän saklêêrlar.
    Kısmet! Açıksın şafkımız,
    Kısmet! Gözälsin rengimiz!
Anaylan evi! Bizä çık, peydalan da!

Hem kısmedi erdä yok, hem yok göklerdä da,
Olmadı köşeciktä, läüzüm aaramaa da.
    Kısmet! Gözälsin rengimiz!
    Anaylan evi! Bizä çık, peydalan da!
Göklän toprak hem da ay, yıldızları – saaylan!

Hepsi limanınız bet, beklämeyin dayma!
    Kısmet! Gözälsin rengimiz!
    Anaylan evi! Bizä çık, peydalan da!

Hepsi gökü bän geçtim, ba demä, alarım
Hem cendemi, orda onu karşılarım.
    Kısmet! Gözälsin rengimiz!
    Anaylan evi! Bizä çık, peydalan da!
Bu hatırlı pek hızlı karaca genç kıçatarkan,

Се мой любезный прескор, скачет младый елень
Вышше небес, вышше гор; крин мой — чист, нов, зелен.

О щастіе, мой свѣт ясный!

О щастіе, мой цвѣт красный!

Ты мати и дом, нынѣ вижу, нынѣ слышу!

Сладость его есть гортань, очи голубины,
Весь есть любовь и Харрань, руце кристаллины.

О щастіе, наш ясный свѣт,

О щастіе, наш красный цвѣт!

Ты мати и дом, появися, покажися!

Не прикасайся ты мнѣ, абіе мя срящешь,
Не обрѣтай мя извнѣ, абіе обрящешь.

О щастіе, наш ясный свѣт,

О щастіе, наш красный цвѣт!

Ты мати и дом, появися, покажися!

Ах! Обрати мнѣ твой взор: он мя воскриляет,
Вышѣ стихий, вышѣ гор он мя оперяет.

О щастіе, наш ясный свѣт,

О щастіе, наш красный цвѣт!

Ты мати и дом, появися, покажися!

Сядем себѣ, брате мой, сядем для бесѣды.
Сладок твой глагол живой, чистит мнѣ всѣ бѣды.

О щастіе, мой свѣт ясный!

О щастіе, мой цвѣт красный!

Ты мати и дом, днесь ты вижу, днесь ты слышу!

В полдень ты спишь на горах, стадо пасешь в кринах,
Не в Гергесенских полях и не в их долинах.

О щастіе, наш ясный свѣт,

О щастіе, наш красный цвѣт!

Ты мати и дом, появися, покажися!

Gök-bayırdan taa üüsek; o kır çiçää eşerärkän.

Kısmet! Aydınım açıksın!

Kısmet! Renginim gözälsin!

Anaylan evi! İşiderim hem görerim!

Tatlılık buvazından, guguş gözleri da,
Bütünnä sevgi, Harran, pek pak elleri da.

Kısmet! Aydınım açıksın!

Kısmet! Renginim gözälsin!

Anaylan evi! İşiderim hem görerim!

Sän diidirmä bana, şindi buluşarız,

Dışandaan álma beni,şindi kabledärin.

Kısmet! Aydınım açıksın!

Kısmet! Renginim gözälsin!

Anaylan evi! İşiderim hem görerim!

Ha! Koy göz bakışını; ondan kanatlanêrım,
Bayırlardan taa üüsek, taa üüsek uçêrım.

Kısmet! Aydınım açıksın!

Kısmet! Renginim gözälsin!

Anaylan evi! İşiderim hem görerim!

Oturalım, kardaşım, hem lafedeylim da
Hem diri sözün tatlı, kahırdan paklêêr da.

Kısmet! Aydınım açıksın!

Kısmet! Renginim gözälsin!

Eviysin ana, işiderim hem görerim

Uyuyêrsın üülen, sürüyü güdersin,
Diil Gergen kırlarında, lungadan gidersin

Kısmet! Aydınım açıksın!

Kısmet! Renginim gözälsin!

Eviysin ana, işiderim hem görerim.

ПЪСНЬ 22-я

*Помни последняя твоя, и не согрешииши (Сирах).
Есть путь, мнящийся быти прав,
последняя же его – ад (Притчи).*

Распрости вдаль взор твой и разумны лучи,
И конец последний поминай.
Всех твоих дел в кую меть стрела улучит,
Наблюдая всех желаний край,
На коих вещах основал ты дом?
Естли камень, то дом соблюдет.
Естли ж на песке твоих стать хором,
От лица земли вихр разметет.

Всяка плоть песок есть и мирска вся слава,
И его вся омерзееет сласть.
Возлюби путь ускій, бегай обща нрава;
Будь твоя господь с Давидом часть,
Естли нужно есть вернуться в Сион,
То зачем тебе в мир снисхождать?
Путь опасен есть во Иерихон,
Живи в граде, иже всех нас мать.

Естли же опустился ты в сію дорогу,
Бог скорее путь да преградит,
Ибо знаешь, что снїйшовши в бездну многу,
То ум в бездне зол наш не радит.
О ты, иже все дух тойжде еси,
И число твоих не скудеет лет,
Ты разбойничи в нас духи смеси!
Пусть твоя сокрушит буря сеть!

22-ci GIMNI

*«Aklında tut sonunu hem günaaya girmä» (Sirah).
«Olêr, ki insana yol ilin görüner, ama onun sonusu –
ölmeyä patikası» (Pildalar, Prikazkalar).*

Sän uzaa döşä bakişının okları
Hem ansana sän son bitkiyi.
Her işlerinin ok tezleyip amacı,
Denecek bitki istediği,
Nesoy şeylerdä evini kurdun?
Eer taşta – evin koruncêk.
Eer kumda senin binan durduysa,
Erdän bora tapkır edecek.

Heptän bıktırıcêk dünnäa namı da,
Insanın güüdesi o – kum
Sev darı yolu cümnä tabeeti da;
Allahım, Davidlan pay olsun,
Lääzım memleketä eer dönmaa,
Neçin dünneeyä sana inmää?
Belalı yolu Ierihona
Sän yaşa kasabada, ki ana.

Ama sän açan da bu yola gittiydin
Ko Allaa yolu bu kestirtsin,
Çünkü sän bilersin, dipsizä indiyän,
Fenalı fikir olmaz versin.
Ama varsın sän, dayma ruhunda,
Yılların senin hiç azalmaycêk,
Duşmanın ruhu karıştır bizdä!
Da senin boran enseycêk!

ПЪСНЬ 23-я

Из сего: *Изчезаща в суетъ днѣ... Искупующе время...
Упразднитеся и уразумѣйте.*

О дражайше жизни время,
Коль тебя мы не щадим!
Коль так, как излишне бремя,
Всюду мещем, не глядим!
Будто прожитый час возвратится назад,
Будто рѣки до своих повернутся ключей,
Будто в наших руках лѣт до прибавки взять,
Будто наш з безчисленных составленный вѣк дней.

Для чего ж мы жить желаем
Лѣт на свѣтѣ восемсот,
Ежели мы их теряем
На всякій бездѣлиц род?
Лутче час честно жить, неж скверно цѣлый день,
Лутче один день свят от безбожнаго года,
Лутче одни год чист, неж десяток сквернен,
Лутче в пользе десять лѣт, неж весь вѣк без плода.

Брось, любезный друг, бездѣля,
Пресѣчи толикий вред,
Сей момент пріймись до дѣла:
Вот, вот время уплывет!
Не наше то уже, что прошло мимо нас,
Не наше то, что породит будуща пора.
Днешній день только наш, а не утренній час.
Не знаем, что принесет вечерняя заря.

23-cü GIMNI

Bundan: *Kaçınmakta günnär kayıplanêr... Vakit kabaat ödân...
Azat olunuz hem annayınız.*

Kıymetli can, aman, ayol,
Kıymadık seni heptân!
Nekadar taa aarlıkıan,
Yalabêêrız hererdâ!
Maana geçinmiş vakıdı dönülcek,
Maana derelâr dönceklâr çöşmeyâ,
Maana salt bizdân yaş baalancêk,
Maana dirliimiz saysız bekim, ya.

Ne için durmaa isteeriz
Dünneydâ sekizüz yıl?
Onnarı eer kaybederiz
İşlerâ ani cayıl?
Bir saat ii yaşamaa taa gözâl prost gündân,
Bir ay gün taa islââ utanmaz o bir yıllan,
Taa islââ pak bir yıl, kötü onudan,
Taa ii on yıl faydaylan, üzdân kısırlan.

Haylazlıktan atılsana,
Lääzım günü saymaa,
Hem işâ sän alınsana,
Geçecek izsiz zaman!
Bizim, diil o, ani yanı geçti
Hem diil bizim o, ani gelecek,
Gün büünkü bizim, sabaalen diil,
Hem bilmeeriz ne yıldız avşamkı getirecek.

Если ж не умѣш жити,
Так учить фигуры сей!
Ах, не может всяк вмѣстити
Разум хитрости тоей.

Знаю, что наша жизнь полна суетных врак,
Знаю, что преглупая тварь в свѣтѣ чловѣк,
Знаю, что чѣм живет, тѣм горшій он дурак,
Знаю, что слѣп тот, кто закладает себѣ вѣк.

Eer bölä durmaa olamêêr
Sân üüren nasaadı,
Sıydırmaa, brä, becerämeer
Aklınız bu şeytanı.
Bilerim, yaşamaamız dolu yalancılarlan,
Bilerim, ki düneedä insan kayet prost,
Bilerim, nekadar taa çok yaşadın – bunêêrsın,
Bileerim, kim yaşını katlêêr – akıllan diil dost.

ПЪСНЬ 24-я

Римскаго пророка Горатія,
претолкованна малороссійским діалектом в 1765-м годѣ.

Она начинается так:

*Otium divos rogat in patenti*¹... и пр.

Содержит же благое наставленіе к спокойной жизни.

О покою наш небесный! Гдѣ ты скрылся с наших глаз?
Ты нам обще всѣм любезный, в разный путь разбил ты нас.

За тобою то вѣтрила простирают в кораблях,
Чтоб могли тебе тѣ крила по чужих сыскать странах.

За тобою маршируют, разоряют города,
Целый вѣкъ бомбандируют, но достанут ли когда?

Кажется, живут печали по великих больш домах;
Больш спокоен домик малый, естли в нужных сыт вещах.

Ах, ничем мы не довольны — се источник всѣх скорбей!
Разных ум затѣв полный — вот источник мятежей!

Подожджмо дух несытый! Полно мучить краткій вѣкъ!
Что ль нам дать край знаменитый? Будеш тоже человекъ.

Вить печаль вездѣ лѣтает, по землѣ и по водѣ,
Сей бѣс, молний всѣх быстрѣе, может нас сыскать вездѣ.

Будьмо тѣм, что бог дал, ради, разбиваймо скорбь шутя,
Полно нас червям снѣдати, вить есть чаша всѣм людям.

Славны, напримѣр, герои, но побиты на полях.
Долго кто живет в покоѣ, страждет в старых тот лѣтах.

Вас Бог одарил грунтами, но вдруг может то пропасть,
А мой жребий с голяками, но бог мудрости дал часть.

24-cü GIMNI

Goraçiyinin rim peygamberin,
ukrain dilinâ çevirilmiş 1765-ci yılda.

O bölâ başlanêr:

*Otium divos rogat in patenti*¹...

Göklerdän raatımız, hêy! Nerey göklerimizdän
Saklandın? Sän hatırlıysın bare ayırdın heptän

Ardına elkennerinnän döşenerlär gemilär,
Ani bu kanatlarınnan aşırıda bulsunnar.

Ardına hep marş gezerlär, hem bozêrlar kentleri,
Hem yıllarlan bombalêrlar, hep varêrlar ileri?

Kahırlar, alle, yaşêrlar gücülâ büük evlerdä;
Raat küçük evcâz durêr da, faydalı eer şeylerdä.

Biz hiç diil kanaatlıyız – kahırın sızıntısı!
Hem türlü fikir doluyuz – üfkelerin kaynaası!

Doymaz ruhuyu tutarız! Sızırtmaa canı etâr!
Tarafından ne alarız? Salt insan insan kalar!

Çünkü herersi darsıyca toprakta-suda dolu,
Bu cin hepsindän hızlıyca, hererdä bizi bulur.

Ne Alla vermiş, olcêyz da, hasreti yok edeceyz,
Kurtları douyrmacêyz da. Ecelini bekleyceyz.

Ba, şanıı kahramannar da, düşlerdä enilmiş,
Kim yaşêr raatlıkta sa, kartlıkta zeetlenmiş.

Hem temel Alla vermişti, ansızdan da kaaybeldi,
Çetelâam – fukaaraylan, şükür, ki akıl verdi.

¹ Покою просить у богів у відкритому... (лат.)

¹ (lat.) Tanrılardan açık kolaylaştırmasını ister/

25-я ПѢСНЬ ОТХОДНАЯ

Отцу Гервасію Якубовичу,
отходящему из Переяслава в Бѣлгород
на архимандритскій и судейскій чин в 1758-м годѣ.

Из сего зерна:
*Господь сохранит вхожденіе твое и исхожденіе твое,
не даст во смятеніе ноги твоя.*

Бѣдеш, хочешь нас оставить?
Бѣд же весел, целый, здравый,
Будь тебѣ вѣтры погодны,
Тихи, жарки, ни холодны;
Щастлив тебѣ путь вездѣ отсель будь!

Путный ищезнут страхи;
Спите, подорожны прахи,
Скоропослушныи кони
Да несут, как по долонѣ,
Щастливым слѣдом, как гладеньким льдом!

Облаки, проч, вы невѣрны!
Не лійтесь, дожди чрезмѣрны!
Варь не ожжи полуденный,
Свѣтом луны озаренный;
Щастлив сей путь повсюду в ночь будь!

Той твои направит ноги,
Кой дал землю и дороги,
Бодро сидяще высоко
Путь твой хранящее око.
Щастлив сей отход благословит вход.

Радуйся, страна щастлива!
Пріймеш мужа добротлива.
Брось завистливые нравы!
Вѣрен его есть познавый.
Щастлив на степень, конец на блажен.

25-ci GIMNI KALKIŞ

Boba Gervasiy Yakuboviçin
gitmesinâ, ki gider Pereyaslavdan Belgoroda
arhimandrit hem daavacı erinâ 1756 yılda.

Bu tenedân:
*«Allaa girişini hem çıkışını koruyacêk,
ayaanı kafa karışıkluna vermeycek»*

Braamaa bizi isteersin?
Saa ol, bobamız, gidersin.
Lüzgârlâr olsun sıcak da,
Bayırlar olsun alçak da.
Kısmetli yola getirsin yollar!

Olmasın hiç korkular da
Yol uyusunnar tozlar da,
Sesleyân, ii beygırlârlân
Auçta gibi uçarlar
Iz mutlu hem uz, kaydıрак pek buz.

Bulutları kayet gidin!
Yaamurlar sade çisedin!
Ocakta üülen düşârkân,
Aylân salt aydınnanarkan
Kısmetli yolu gecâ ol dolu!

Bacaklarını önderdiydi
Kim sana toprak verdiydi.
Hem te o, ani üüsekçâ,
Korusun gözü örneкçâ.
Kısmetli gidiş, hem mutlu giriş.

Tarafım, ol kutluca, –
Ki gelir adam koca!
Pis tabeeti atsana,
Bir kutlu onu bilsâna.
Aydınnık çelââ, bitirim islââ.

ПѢСНЬ 26-я

Епископу Иоанну Козловичу,
входящему во град Переяслав
на престол епископскій из 1753 года.

Из сего зерна:

*Тако да просвѣтитя свѣт ваш пред чловѣки,
яко да видят ваша добрая дѣла...*

Поспѣшай, гостю, поспѣшай,
Наши желанія увѣнчай!
Как мусикійскій сличный слух
Сладостю тѣло и движет дух,
Так всежеланный твой приход
Цѣлый подвигл град и весь народ.

Граде печальный Переяслав!
Часто сиротство твое дознав,
Измѣну вышняго смотри.
Се свѣтлый день тебе озари,
По волнам твой корабль шалѣл,
Се в корабль паки твой кормчій сѣл.

Он путь управит до небес,
Преднося Христовых свѣт словес.
В нем весь духовный узриш плод,
Как в чистовидных зеркалѣ вод,
Агнцу послѣдую Христу,
Кротко очистит нечистоту.

Он и дѣлом и языком
Исцѣлит дух твой, язвлен грѣхом.
Сколько честнѣйшій плоти дух,
Сколько земнаго небесный круг,
Столько душевных враг страстей
Превозвышает плотских врачей.

26-cı GIMNI

Episkopa Ioann Kozleviçä,
ki Pereyaslav kasabaya
girer episkoplu tahtına, 1753 yılda.

Bu tenedän:

*«Ko aıdınunuz aydınatsın insan önündä,
görsünnär deyni ii şeylerini...*

Musaafir, alatla, alatla,
Dayma şefklerimizi başarla!
Kär uygun muzik duyumu
Kımıldadêr tenin ruhunu,
İi senin da gelişin
Kasabayı üüselttin.

Pek darsıklıysın Pereyaslav!
Üsüzlüündä sän hiç olmaycan af,
Bak Allayın diişini,
Aydınattı seni gün eni,
Dalgada gemi delirdi,
Enidän oturdu dümenci.

Yol göklerä gösterecek,
Hristoslan gün getirecek.
Ruh mevayı sän görecän
Onda, kär su aynasında.
Hem Hristozun da ardına
O paklaycêk bulanıktan.

O nasıl işlän, lafinda
Alıştırıcêk günaadan.
Kaç pak tenin ruhu olar,
Gök almıştı nekadar,
O okadar can şefkleri
Tamannadı, en kudretli.

Христе, источник благ святой!
Ты дух на пастыря излей твой,
Ты будь ему оригинал.
Чтоб, на его смотря, поступал
Паствы его всяк человек,
И продолжи ему щастлив вѣк.

İi sızıntıysın, ay Hristos,
Güdücüyâ ruhu dök öz.
Hem da ona örnek olan,
Onun gibi kötü koolan
İnancıdan herbir oolu,
Yaşamaası olsun da kutlu!

МЕЛОДІА

На образ зачатія пречистыя богоматери,
имушція под ногами круг міра,
умаляющуюся луну и змія с яблоком своим.
Сей образ стоит в богословской школе в Харьковѣ.
Выображенна сія мелодія 1760-го года,
как был я учителем піитическія школы.

Возри! Се дѣва стоит, чиста ложеснами!
Яблоко, змій, мір, луна под ея ногами.
Яблоком являється плотска сласть безчестна,
В кую влечет, как змій, плоть хитра и прелестна,
Круг міра образует злу смѣсь мірскіх мнѣній,
А луна знаменует сѣнь мырских имѣній.
Победи сія! Христос и в тебе вселится.
Будь, как дѣва, чист: мудрость в сластях не мѣстится.

МГССС

HAVA

Ayoz Panaiyanın temiz tutturmasının süretinâ,
angısının ayakların altında dünneyin çarkısı,
ay dalantıylan hem yılan kendi almasınnan.
Bu ikona Harkovda din bilgisi okulunda bulunêr.
Bu hava duudu 1760-cı yılda,
açan peet okulunda üürediciydim.

Sân bak! Bu dayma kız namuzlu ilk uşaklan!
Hem yılanda alma, hem dünneeyi ayaklan.
O almanın erinâ teni havezlärlân
Angısına, yılan gibi, ten çeker şefklärlân,
Dünnää çevresi dünneelik fenalıklan,
Ay nişan sa koyêr evlerin gölgeliklân.
Üstün çık bundan! Hristos olur sendä dä,
Kız gibi ol pak: tatlılıkta yok fikir dä.

ПЕСНЬ 27-я

Бѣлоградскому епископу Иоасафу Миткевичу,
посѣщающему вертоград духовнаго училища в Харьковѣ.
Из сего зерна: *Господи, призри с небесе и виждь,
и посѣти виноград сей, его же... Плод духовный есть любовь,
радость, мир и прочее.*

Вышних наук саде святой,
Лист розовый и цвѣт твой красный,
Прійми на тя весенный вид!
Се возсія день твой благій!
Озарил тебе свѣт ясный.
Дух, дыша, свышшь благословит.
Возвеселися, о полк древес,
Болших и маленьких всѣх сонм весь.

Пастырю наш, образ Христов
Тих, благ, кроток, милосердый,
Зерцало чистое доброт!
Красны неси нозѣ, готов
Мир благовѣститъ нам твердый.
Призри на сей священ оплот;
От тебе помощи весь он ждет,
Сердце и руцѣ тебѣ дает.

Ты сад напой, сей святой сад.
Током вод благочестивых
З самых апостольских ключей.
Не допусти ересей яд.
Отжени проч всяк род лживых,
Да родит духовных царей,
Царство царя, простирая всѣх,
Адскій же скиптр, низвергая грѣх.

27-ci GIMNI

Belgorod kasabanın episkopa İosaf Mitkeviçä,
ki Harkovda ruh uçilişçesinin başçeyı dolaştı.
Bu tenedän: «*Savaof Boji... Göklerdän bak, hem gör,
hem bu baalara dolaş, hen onu denä koru....*» «*Ruhunun sa mevası:
sevda, sevinç, raatlık*» hem başka.

Ay bilimin ray başçası,
Bir gül yapraa renk kırmızı,
Al kendinä ilk halını!
Aydınnattı hoş şılası,
Verdi ruh hatırımı.
Şen ol, fidannarın polku,
Cümnä – küçüklän büüğü.

Gücüdümüz Hristozumuz.
Sadakalı, ii, hayırlı da,
Kıymetlerin ay aynası!
Haber verer bizä salt uz,
Salt gözeli vermää hazır da.
Bu ay kaleyä ol konaklı;
Sendän yardımını o bekleer,
Ellän canını sana verer.

Bu ayoz başçeyi sula.
O inancı selin akımnan
Apostolun çöşmelerdän.
Zihir da vermesin boş laf,
Hem kuula, ki var yalannan,
Ruh ıarları duuduran,
Padişaanın padişahlı dünnää.
Cendem skipter, hem yok olêr günnaa.
Ayık bakışın denesin!

Да зрит в него бодрый взор твой!
При твоём неспящем взорѣ,
И лист его не отпадет;
Не лист на нем будет пустой,
Лицемѣрно лстящ, но вскорѣ
Весь плод духовный принесет.
Вѣру, мир, радость, кротость, любовь
И иной весь святой род таков.

Так от тебе сам царей царь,
И сего народ свят просит.
И что ж тебѣ сего милѣй?
Или Христу кій лутчій дар?
Се дар первый, что приносит
Пастырь на паствѣ свят святѣй.
Он же на дело сам укрѣпит
И тебѣ жизнь святу продолжит.

Uyanık senin görgüylän,
Düşmâz onun da yapraanı;
Diil boş yaprak erleşsin
İkiüzlü uçar, gününnän
Getirecek ruh meveyı.
Raatlıklan dini, fakirlii hem sevdä
Hem öbür dünnää hepsi bölä.

Padişahların padişaa,
Ayozlu halkı isteer da,
Bundan sana ne taa mayıl?
Hristoza deynek ii ada?
Daruyu ilk getirerlär
Çayırdä ayozlu güdücü.
Çalışmaya dinçleştircek
Dirliini ayoz ilerleycek.

ПЪСНЬ 28-я

О тайном внутри и вѣчном веселіи боголюбивых сердец.
Из сих зерн: *Веселіе сердца – живот чловѣку,
и радование мужа – долгоденствіе;*
Иже аще погубит душу свою мене ради, той спасет ю.
*Что пользы чловѣку, аще приобрящет мыр весь,
отщтится же души своей?*

Возлети на небеса, хоть в версальскіи лѣса,
Вздѣнь одежду золотую,
Вздѣнь и шапку хоть царскую;
Когда ты невесьол, то всьо ты нищ и гол.

Проживи хоть 300 лѣт, проживи хоть цѣлый свѣт,
Что тебѣ то помогает,
Естли сердце внутри рыдает?
Когда ты невесьол, то всьо ты мертв и гол.

Завоюй земный весь шар, будь народам многим царь.
Что тебѣ то помогает,
Аще внутри душа рыдает?
Когда ты невесьол, то всьо ты подл и гол.

Брось, пожалуй, думать мнѣ, сколько жителей в лунѣ!
Брось Коперниковски сферы.
Глянь в сердечныя пещеры!
В душѣ твоей глагол, вот будеш с ним весьол!

Бог есть лутчій астроном, он наилутчій економ.
Мать блаженная натура
Не творит ничто же здура.
Нужнѣйшее тебѣ найдеш то сам в себе.

28-ci GİMNI

Saklı içindän hem Allayı sevän cannarın diveç şennik için.
Bu tenelerdän: «*Canın şennii – insana yaşamak,
adamin sa sevinmeli – uzun günnär*».
«*Nezaman kimsa canını bitircek benim için –o onu kurtaracêk.*
«*Nesoy kâärlük insan, kim bütün dünneeyi kabledecek, ama canısını
bitirecek?*».

Sän uçaysın göklerä, kâr cannet daalara,
Giyyimi altın giyyäysin,
Padişah kalpaa dakasın;
Açan diil şensin pak, fakirsın hem çıplak.

300 yıl yaşaysın da, yaşayasın düneedä,
Olacêk mı bu yardımnan,
Eer canın aalêêr içinnän?
Açan diil şensin pak, ölüysun hem çıplak.

Kazanasın dünneeydä, halklara ol padişaa
Olacêk mı bu yardımnan,
Eer canın aalêêr içinnän?
Açan diil şensin pak, düşüksün hem çıplak.

Hem etär da düşünmää, kaç insan ay içindä!
Gök alannarı atsana,
Can laamnara baksana!
Senin canda sözü, onunnan şen özün!

En ii astronom – Allaa, ii economist olar.
Anası – mutlu natura,
Bişey yapmêêr o diil uurlan.
Ne lâázım sana salt kendindä bulcan,

Глянь, пожалуй, внутрь тебе: сыщеш друга внутрь себе,
Сыщеш там вторую волю,
Сыщеш в злой блаженну долю:
В тюремѣ твоей там свѣт, в грязи твоей там цвѣт.

Правду Августин пѣвал: ада нѣт и не бывал,
Воля – ад твоя проклята,
Воля наша – печь нам ада.
Зарѣжь ту волю, друг, то ада нѣт, ни мук.

Воля! О насытый ад! Всѣ тебѣ ядь, всѣм ты яд.
День, ноц челюстями зѣваеш,
Всѣх без взгляда поглощаеш;
Убій ту душу, брат, так упраздниш весь ад.

Боже! О живой глагол! Кто есть без тебе весьол?
Ты един всѣм жизнь и радость,
Ты един всѣм рай и сладость!
Убій злу волю в нас, да твой владѣет глас!

Даждь пренужный дар нам сей; славим тя, царя царей.
Тя поет и вся вселенна,
В сем законѣ сотворенна,
Что нужность не трудна, что трудность не нужна.

Bak, var nicä, içinä: bulacan dost kendinä,
İkinci öz bulacan da,
Eceldä mutlu olcan da:
Kapanında – şafkı, bataanında – rengi.

Avgustin hak söledi: yok cendem, hiç görmedi.
Mühletin – cendem pustiya,
Hem azatımız – diil ii, ya.
O mühleti, dost, kes, kayıp olsun kafes.

Hey, mühlet! Doymaz cendem! Hepsinä zihirsin kem.
Sän gecä-gündüz esnersin,
Bakışsız heptän yudêrsın;
Öldür onu, kardaş, hem cendemi boşalt.

Boji, Söz, diriysin sen, Olacêk sensiz kim şen?
Tek dirliksin sefalıklan,
Bir cennetsin tatlılıklan!
Fena ruhu öldür, ses saabi olur!

Daruyu Sän verecän, metederiz țarladan.
Meteder bütün dünää da,
Bu kanonnan kurulu da,
Lääzımnık diil zın, dolaş diil lääzım.

28-ci GİMNI (ikinci variant)

Saklı içindän hem Allayı sevän cannarın diveç şennik için.
Bu tenelerdän: «*Canın şennii – insana yaşamak, adamın sa sevinmelii – uzun günnär*». «*Nezaman kimsa canını bitircek benim için – o onu kurtaracék. «Nesoy käärlık insan, kim bütün dünneeyi kabledecek, ama canısını bitirecek?»*».

Uç sän göklerä kadar, Versal daaya makar,
Rubayı altın giyärkän,
Mitrayı, makar koyarkan,
Nezaman diil şensin sän, dilenci çol olacan.

300 yıl, baari yaşa, eri yukardan aşaa
Geç, seni bu karşılêêr mı?
İçinä ürek aalêêr hep?
Nezaman diil şensin sän, hep çıplak sän ölücän.

Dünneeyi bütün kazan, halklara çok ıtar olan,
Ya seni bu karşılêêr mı?
İçinä ürek aalêêr hep?
Nezaman diil şensin sän,
Hayırsızsın, çol heptän.

Braasana düşünmää, nekadar Ayda insan!
Hem Koperniyi atsana,
Can laamnara baksana!
Hem canında söz var, onunnan şen olar!

Boji en ii astronom, en islää da ekonom.
Néni tabiat mutluydu
Hepsini ii uyduydurdu.
Sana ne läözüm, öz bulacan, canım.

İçinä baksana sän: kendinä dost bulacan,
Mühledi taa bir bulcan da,
Eceldä kısmet alcan da:
Zındanda senin şafklar, bataкта senin renklär.

ПЪСНЬ 29-я

В конец сей: *Повеле бурѣ и протч.
Кто сей есть, его же вѣтры, море послушают?*

Чолнок мой бури вихр шатает,
Се в бездну, се выпрь вергает!
Ах, нѣсть мнѣ днесь мира
И нѣсть мнѣ навклира.
Се мя море пожирает!

Гора до небес восходит,
Другая до бездн нисходит,
Надежда мнѣ тает,
Душа ищезает.
Ждах – и се нѣсть помогай!

О пристанище безбѣдно,
Тихо, сладко, безнавѣтно!
О Марин сыне!
Ты буди едине
Кораблю моему брегом.

Ты в кораблѣ моем спиши,
Востани! Мой плач услыши!
Ах, запрети морю,
Даждь помощь мнѣ скору!
Ах, востани, моя славо!

Избави мя от напасти,
Смири душе тлѣнны страсти,
Се дух мой терзают,
Жизнь огорчевают.
Спаси мя, Петра, молюся!

29-cu GIMNI

Bunun sonunda: «*Boraya izin et*» hem başka.
«*E kim onnar, ani lüzgerlerä hem suya deer, onnar da sesleerlär onu?*»

Boradan kayık uçarmış,
Üüsektän aşaa atarmış!
Bana raat diil çokmuş,
Başı da hiç yokmuş.
Bu deniz beni iyärmış!

Dalgası bayır gibiydi,
Sansın dipsizä attıydı!
Umut azaldıydı,
Can kayıpladıydı,
Her bekleirim – yardım olmêr!

Hey, diil fukaara köşäysin,
Doluysun hem da islääysin!
Dayma Kızın ooluysun,
Sän – o bir, ani ooluysun
O boyu gibi var nicä.

Gemiimdä sän uyuêrsın,
Kalk! İřit – aalışêrim!
Denizi raatlasana.
Tez yardım etsäna!
Namım pak diriläsin!

Ruhumu da parçalêrlar,
Yaşamayı yok ederlär.
Petri, gel, dua ederim!
Patimadan beni kurtar da
Havezi can raatla da!

ПЪСНЬ 30-я

Из сего древняго стиха:

Της παρὰ ἀπολαυε, ταχυ γαρ παντα γηρασχει:
"Ev θεροζ εξ εριφου τραγυν εθηχε τραγον".

Сирѣчь:

*Наслаждайся дней твоих, все бо в малѣ старѣет:
В одно лѣто из козленка стал косматый цап.*

Осень нам проходит, а весна прошла;
Мать козленка родит, как весна пришла.
Едва лѣто запало, а козля цапом стало,
Цап бородатый.
Ах, отвержем печали! Ах, вѣк наш краткій, малый!
Будь сладкая жизнь!

Кто грусть во утробѣ носит всегда,
Тот лежит во гробѣ, не жил никогда.
Ах, утѣха и радость! О сердечная сладость!
Прямая ты жизнь.
Не красна долгою, но красна добротою,
Как пѣснь, так и жизнь.

Жив бог милосердный, я его люблю.
Он мнѣ камень твердый; сладко грусть терплю.
Он жив, не умирая, живет же с ним живая
Моя и душа.
А кому он не служит, пушай тот, бѣдный, тужит,
Прямой сирота.

Хочеш ли жить в сласти? Не завидь нигдѣ.
Будь сыт з малой части, не убойся вездѣ.
Плюнь на гробныя прахи и на дѣтскія страхи;
Покой – смерть, не вред.
Так живал афинеискій, так живал и еврейскій
Епикур – Христос.

30-cü GIMNI

Bu evelki peettän:

adika
Şansora geçer güz, ilkyazı geçmiş;
Keçici keçi vermiş, ilkyaz gelmiş.
Sade yaz çeketmişti, keçicik şap olmuştu,
Büük şap sakallan.
Hey, gamdan atılacéz! Hey, vakıt hızlı sürtmüştü!
Canım, tatlı ol!

Sızıntıyı kim karnıda taşêêr,
Yaşamadı o sandıkta yatêr.
Hêy, havez sefalıklan! Hay, canım tatlılıklan!
Açıksın, ömür!
Diil uzunnan gözälsin, iiliklän güzelsin,
Can, sansın türkü.

Sadakalı var Allaa, onu sevdim,
Çetin taş olar, sıkıntıyı çektim.
Sürter, hiç ölmeyip da, yaşarkana onunnan
Canım da dübüdüz.
Kimä o izmet etmeer, ko, zavallı, o dertlän
Dolsun, uz üüsüz.

Hoş durmaa istärsän? Çok görmä birerdä.
Birazdan doyarsan, korkma hererdä.
Tabudun da tozlarlan korkunçtan atılsana;
Ölmäklän raat – hoş.
Çıfıt da yaşarmış, urum da sürtärmış
Epikur – Hristos.

Дмитро ШУПТА

«ОСЯГНЕННЯ»

Поема

Dmitro ŞUPTA

«ANNAŞILMAK»

Uzun şiir

*Ukrain dilindän
cevirmekleri
Vitaliy Boşkov*

Заспів

*Ой казали мені люде,
Що добра з тебе не буде
Й за моє добро –
Штовх мене в ребро.
Сковорода творив добро,
Він мріяв тільки про добро,
Бо вірив: мусить бути добро!*

З народних уст

В цім найкращім світі із світів
Я тобі, єдиній, склав милитву.
Отже, зізнаюсь: я не хотів
І не міг би витримать гонитву.
Душу мою світ не упіймав,
Тільки тіло взяв собі в догоду.
І тепер, хто зовсім був без прав,
Мріє про якусь, але свободу.
Воля є або її нема.
Вільний чи приборканий ти нині
Думаєш і ходиш крадькома,
Та чи личить так тобі, людині!?
Я траву спитаю степову,
Квітів нестолочених спитаю,
Чи і я весною оживу,
Оживу з весною мого краю?
Шум прилинув із далеких меж
І почув я шелестіння листя:
«Оживеш! Аякже, оживеш,
Тільки в біль ти мусиш перелиться.
В неповторний вічний біль землі,
Котрого плоди – великі муки.

Girişmäk

*Insannar bana sölärdi,
Ondan ilik yok kâr da
Hem benim ilik için
Döndürdülär içimi.
Skovoroda ilik yaptı,
Ilik için arzu etti,
Iliyâ o inandı,
Ki inandı lââzım ilik
Halk aazlarından*

Halk aazlarından

En ii dünnedä dünneylerdän
Bän sana yalnız dua ettiydim.
Anı hiç istämäärdim bän
Hem zulumnuyu becermediydim.
Canımı tutamadı dünnä,
Tenemi salt şefkinä almıştı.
Şindi, kim haksızdı halizdän
Nasılsa boluu hep istemişti.
Azat var ya sanki hiç da yok.
Şindi sän saklı gezersin,
Ba, azat, ba basılıysın çok,
Sän buna hep nasıl sınaşêrsın! ?
Bozkır otlarda bän soracam,
Hem kırılmamış çiçeklerdä dä,
Beki bän ilkyazın dirilcäm,
Dirilcäm ilkyazlan deredä dä?
Gürültü geldiyydi uzaktan
Yapraan fışirtısını duyduydum:
«Dirilcän! Elbetki dirilcän,
Salt acılacık heptän olduynan.
Topraan dıveç acılacaa,
Mevalar kimin büük zeertlârlän,

Тож не згаснеш іскрою в золі,
Як дотліє серце від розпуки».
Темнощі покривають світлий день,
Як розбій притлумить рідну мову.
Буде сад божественних пісень
Плюндруватись і родити знову.

Спокуса волі

Чиясь рука для шаблі і для рала,
Але тобі даровано перо.
Його для тебе доля вибирала,
Святив своїми водами Дніпро.
Застоялась вода на соннім плесі,
Але вирує сива глибина.
Усім нам світить сонце в піднебессі,
Й дорога випробовує одна.
Уярмлення та війни і пожежі –
Вітчизни невігойні виразки...
І царські роззолочені кортежі,
Й запряжені у ярма козаки.
Підтопувала бунчуки й булави
Година поневолення лиха.
А ти підніс перо, як берло слави,
І не забув сопілку пастуха.

Затихли з вітами билини

Затихли з вітами билини
Та відшуміла ковила.
Сувій химерної тканини
Для нас історія сплела.
Лишила нам саме хабоття –
Взяла жупани, кунтуші...
В людині, виснаженій плоттю,

Hem kül içindä süünmecän,
Açan can süünmâz yaralarlan».
Karannık açık günü kapêêr.
Ana dilini sıkêr duşmannan.
Salt Allaa başçaylan türkülâr
Enidân duuduracêk tamannan.

Azatının denemesi

Kimin eli puluk için kılıçlan,
Ama sana kalem bir verildi.
Onu ecel sana deyni bir işlân,
Hem Nipru suları sfinçit etti.
Hem uykulu göldä su durgunmuştı
Ama ak derinnii heptân kaynêêr,
Gök altında güneş hep şılamıştı,
Hem da bir yol hepsimizi dener.
Hem boyundruu, cenklârlân hem ateşlân –
Vatan yaraştırmaz yaraları...
Tarın boyundruya da koşulmuştu
Alay-alay yaldız kazakları.
Ezdi bunçukları topuzlarınnan
Esirliyin kötü vakıtları.
Sân kalemi bayraa kâr kaldırdıydın,
Unutmadın çoban çırtmaları.

Uslandılar dallar otlarlan

Uslandılar dallar otlarlan
Fışırdattı bozkır otu.
Yalan dokumanın yollarlan
Bizä tarih da dokudu.
Paçarvaları salt brakmıştı –
Almış juketlân kaftanı...
Cansız sa insandan almıştı,

Вогонь натури і душі.
Вогонь – єдиний зачинатель
Життя о весняній порі.
Біда, як візьме обиватель
Стяг в загребущі пазурі.
Нам пити сльози й піт солоні,
Перемагаючи біду,
Бо ми – в природи на долоні,
У всього світу на виду.

Ми втратили поламане кормило

Ми втратили поламане кормило
І борсаємось жабами в багві.
Тупе безправ'я край наш затопило
В сльозах, в поту, у злочинах, в крові.
Ще нам проводирі бісокопиті
Засвічують болотяні вогні,
Ми борсаємось в колії розбитій,
В розгрозлім і найдженім багні.
Нам душі рве страждання підхомутне
З безвиході у пошуках шляхів,
Але порив гріховний у майбутнє
Ввижається найбільшим із гріхів.
І що на нас чекає – ще невгадне:
До світла шлях чи стежка до імлі.
Майбутнє наше менше нам підвладне,
Аніж минуле, де ми не були.
За нами стежить з висока гнобитель –
Пильнує шлях до бунтів і повстань.
І кожний з нас – безправний повелитель,
Ми схожі на дослідників без знань.
Але душа розкрилється, як сокіл,
Розвидниться тоді їй звіддалі;
Ми встанемо і обтряхнемо попіл,
Відроджені у кожному стеблі.

Naturanın da yangını.
Ateş o tek başlatıcıdır
Dirliin ilkyaz zamanında.
Eer sıradan adam aldıydı
Bayraa öz tırnaklarına.
Tuzlu yaş terlän içeceyz taa,
Zorlukları hep enseyip,
Ba çünkü tabiat keezlän
Bizi düneedä alıp.

Hem düveni kırık biz kaybettiydik

Hem düveni kırık biz kaybettiydik
Kurbaa kâr çırpınêrız bataкта.
Ahmak zakonsuzluu hep daldırdıydı
Terdä, duşmannıkta, kanda.
Bizi şeytan tırnaklan öndererlär
Yakêrlar baltalı ateşleri,
Kırık yolcaazlarda biz çırpınêrız,
Üsüz hem da halsız batak eri.
Dertlärлän ruhumuz parçalandıydı
Yol arayışının çıkmazında,
Salt gelecek için dürt günahlıydı
Hem görüner en büyük günahlardan.
Hem ne bizi bekleer taa diil belliydi:
Aydınnyıya yol, karannıya yolcaaz.
Geleceemiz bizdän diil baalydı,
Ceçmişindän, olmaa nerdä olmaz.
Hem yukardan zulum bizi izleer da –
O kalkıntılardan yol koruyêr.
Herbirimiz haksız emir eder da,
Her bilgisiz bilgiciyâ benzeer.
Duan gibi canım açılacêk da,
Hem sora uzaktan görünecek;
Kalkıp biz külleri silceyz da
Hem herbiri sapta her dirilcek.

Крізь товщу зла, крізь мул усіх принижень,
Пребуде мрії нашої дитя.
І день наш світло розуму прониже,
Зігріє серце щире почуття.

Хула уже для тебе не страшна

Хула уже для тебе не страшна.
Єдиного ти ще боїшся – Бога.
Тропа твоя трагічна і смішна
І висохла від сліз твоя дорога.

Через ріку такий хисткий місток,
Такий міцний у небі Шлях Чумацький.
О! Скільки в землю увігнав кісток
Чужинських і своїх наш рід козацький.

Мов брага, в душах бродить давній біль.
Ми гибієм, пригнічені журбою.
Розсипана шляхів чумацьких сіль
Стає світанком висюю голубою.

Проснуться буйні пам'яті стежки,
І ще заграють сурми бунтівливі.
І спалахнуть далеких зір стіжки
О грозівій новій свинцевій зливі.

Бунтарства клич у душах ще не вщух.
Лютує кат і ворог навіженний.
Ще ляже рабовласницький канчук
Удавкою на цілий світ блаженний.

У тому світі ми захрипимо,
Волаючи повітря і свободи.
А поки що – удаділо спимо,
Попри всі лихоліття і знегоди.

Kötülükten, hem aşalıktan da,
Hem düşünün uşamız gelär.
Günümüzü o kesecek diil ancak,
Canımızı duyguyulan yısıdar.

Amazlamak sana diil korkulu

Amazlamak sana diil korkulu.
Sän sadecä bir Allaadan korkêrsın
Yolun tragediyalı güüntü
Yaşlarından yolu sän kurudêrsın.

Derä arasında baygın köprü,
Saman Yolu göktä sa kaaviymiş.
E! Nekadar kazak da soyumuz
Kemikleri topraa veriymiş.

Boza gibi, eski acı gezer
Canımızda basêr da hasretinnän.
Çumak yolun tuzu sepelener,
Dan eridä aarêr aydınnan.

Anıların yollar uyanacak,
Hem trubalar çalacêklar şansora
Uzak yıldızların yol şılacak
Eni kurşum hem çimçiriklän bora.

Kalkıntının ruhu sürter artık.
Cellat üfkelenen deli duşmannan.
Hem yatacêk taa beylerin kamçını
Bütün ii düneeyä dumannan.

Öbür düneedä hırıldacêyz,
Hava için azatlan baararkan
Salt şindi biz meraklan uyucêyz
Bakmayarak zora da zorluklarlan.

Терплячий рід

Терплячий рід поволі йшов до волі,
Спокусу волі пив, немов росу,
І віти голі вічної тополі
Згубили в полі всю свою красу.
Пора вставать, одужувать потроху,
По сну хмільнім на сполохи дзвонить.
Той розпочне нову свою епоху,
Хто не зумів ні в чому завинить.
Прийшла свобода, та чи не запізно,
В сплюндровані поля, гаї, степи.
Лікуй себе, розтерзана Вітчизно,
І перетлілі душі укріпи.
Розвій навислі віковичні хмари,
Забудь своїх смертельних ворогів.
За сліпоту – ні прощення, ні кари
В годину праці й сплати всіх боргів.
Однак, не всі тополі голі віти
В годину судну підуть на дубці.
Який же ти безсилий, вольний світе,
Безмежно ліг колись на всі кінці.
Крім нас, тут не зосталося нікого
Та ще, крім наших мук та осором.
Прийшло після пробудження тяжкого
Трудне прощання із тривалим сном.
Скасуй тотальний передсмертний вирок:
Не кривди, не оскаржуй, не гніви.
Нехай вилазять з тріщинок і нірок,
Хто не поклав своєї голови.

Мармур ночі

Всевишній Боже милосердний,
Ти в мене завше у душі,
А у моїм гарячім серці –
Чуття, що в'ються, як вужі.

Hamal soyu

Hamal soyu bola yavaş gidärdi,
Hem çii gibi o manayı içti,
Gözelliini kırdı da kaybedärdi
Diveç kavakların ak dalları.
Vakit kalkmaa, yavaş alıştırmaa da,
Bir poträ uykuda sarfoş çalar.
Eni vakıtları başladırardı,
Kim her şeydä kabaatsız kalar.
Bolluk geldi, ama bu diil pek geç mi,
Sakatlanmış bozkırlara gelmää.
Yırtık Vatan, sän ilaçla diveçlän
Çürük da ruhları güçlendirmää.
Sarkık bulutları güç daatsana,
Öz öldürä duşmanarı unut.
Körlük için yok aferim cezaylan
O saatta ödeşmeer hiç umut.
Kavakların çıplak dallar diil hepsi
Son şaraat günü odun olar.
Azat dünnää, çok kuvetsizsin,
Her kenara sonsuz yatar.
Bizdän kaare ba burada yok kimsey
Taa utanmak zeetlerimizdän.
Aar aymaktan güçlü bizä gelmişti
Ayırmak uzun bir uykudan.
Ölüm cezasından sän atılsana:
Küstürmä, aalışma, üfkä diil.
Çatlaklardan yuvaylan çıksınnar da,
Kim başını taa koymadı kendi.

Gecenin marmuru

Hêy, Saabi, sadakalıysin,
Sän canımdaysın her zaman,
Sıcak sa canımda, biläysin –
Duygu kıvrak, sansın yılan.

Щодня в доземному поклоні
Молюсь до Тебе день при дні,
Але чуття неохолонні
Спокою не дають мені.
З Тобою нині я і прісно.
В душі я вибудував храм.
Для Тебе склав найліпшу пісню
І стільки ще хвали воздам.
Всевишній Боже всемогутній,
Не вкрати мені путі,
Щоб я в путі, такий безпутній,
Згадав діла Твої святі.
Мандрівець, кажуть, не в роботі, –
Не здатен виснажити плоть.
Я ж перелився в дух і в плоті
Зумів себе перебороть.
Молюсь, о Господи, до Тебе
В своїй душі – не на виду,
Щоб не носило бурі небо
На цвіт в божественнім саду.
Хай бджоли мед золотосрібний
Несуть, розвіюючи дим,
В мою домівку – край мій рідний,
Що спить під небом голубим.
Встає на битому шляху
Дрімучим лісом перед очі
Холодний камінь в ніч глуху.
О, незворушний камінь ночі!
О, темний мороку граніт!
І ти, в'язка, холодна глино,
Стіною ви замкнули світ,
Щоб ти пручалась в нім, людино.
Щоб ти пеклася без пожеж
І з хрускотом кістки ламала,
І більше не сягала меж,
Нових вітрил не напинала.

Her gün urêrim bân mitani
Dua ederim bân Sana,
Salt duygular sıcak ki, ani
Raat vermeerlär da hiç bana.
Seninnän şindi bân hem dayma,
Canda Hramı temel ettim.
En ii türkü sana yazdıydım.
Taa verecäm sana metin.
Hêy, Saabi, pek kuvetliysin.
Kısaltma sade yolumu,
Yolda bölä bân hayırsızım,
Ama andım ayozunu.
İştâ diil, gezici, söleerlär, –
Teni becermeer yorulsun.
Ruhta teninnän birleşerim
Bana deyni kolay olsun.
Sana, Allaa, dua ederim
Üreemdä, diil göz-görä,
Furtuna olmasın, yok, zere,
Çiçek alaa başçesindä.
Ko kuannar da getirerlär
Altın balı dumanından,
Evä, ana tarafıma da,
Ki uyuêr gök altında.
Hem düülmüş yolda kalkır
Göz önündä ulu daasınnan
O suuk bir taş gecä tapkır.
Taş gecenin kıpırtmasınnan!
Boş-karannın kaya taşı!
Hem suuk hem yapışkan, kil, sän da,
Artık duvarlan kapadım.
Insan, onda karşı durasın.
Hem sän pişäsin yangınsız,
Hem kakırtı kemii kırasın,
Olasın dayma sınırsız,
Elken da altında olasın!

Під ясні зорі

Під ясні зорі і на чисту воду
Та річка свою думу понесе.
Ти жити маєш, славлячи свободу,
De Libertate – в світі над усе.
Бо найстрашніш народів – неволя,
Що спопеляє душу, як пожар.
У тебе на долоні час і доля,
Широкий світ і вдячність, Бог і твар.
Поля і душі толочать підкови
Храпятих коней наших ворогів.
Відхилиш ти з дороги сан церковний,
Прихилишся до бідних голяків.
Пригорнешся до них ти кожним словом,
Шукаючи стежину з ночі в день.
Веде твій дух під зоряним покровом
Народ у Сад Божественних Пісень.
Але в дрібних мачинках амаранту
Все змішане: солодке і гірке.
І ми в собі не маємо гаранту,
Прямуючи на згарище жарке.

* * *

Не знайдеш дня без темряви і світла,
А року без морозу і тепла.
Твоя душа сніжинками розквітла –
Взнаки дається снігу кабала.
Подумаєш, і сковає морозом,
Що все зникає, хутко промина...
Твій стародавній Бог – Всесвітній Розум –
Собі знаходить різні імена.
І ти пророчо знехтував вигóду,
Мовчить про це й сьогодні златоуст, –

Açık yıldızların da altına

Açık yıldızların da altına
Suya pak hem açık yıldızlara da
Derä o fikiri getirecek,
Sän yaşayasın lâüzım bollarlan,
De Libertate – dayma enseycek.
Ba, en çirkin halka – hep esirlik o,
Ki canını pırligaylan yakar.
Aucunda vakıt da eceliylän,
Geniş dünnää, Allahlan yaradar.
Kırlar cannarlan ezildi nallarlan
Beygirlerin, duımannarımızdan.
Yolun olmaz da popazlarlan,
Çıplaklara sän doorudacan.
Sıkışılcan onnarlan herbir laflan,
Gündän yol geceyâ hep aarayıp,
Sän örtülüysün yıldızlı çarşafıan
Halkıylan başçeyâ Allaa, gelip.
Salt kırmızı da hıştırın tenäylän
O hepsi karışık:acı, tatlı.
Hem da, elbet doluyuz biz şüpäylän,
Doorulup kâr cendemâ aslı.

* * *

Bulamacan karannıksız gününän
Günü. Yılı sa ayazsız, şafksız.
Senin ürään açtı kaar tenelärlän –
Kaardan sän baalıysın şüpesiz.
Düşü necän – ayazlan çarpılêersın,
Ki hepsicii kayıp, heptän geçer...
Senin da evel, akıllı Allaa, annêersın –
Türlü ad kendinâ artık bulêr.
Prorok gibi savsakladın yararlan,
Hem büün da taa bunun için sustu

Фортечний вал, що береже свободу:
Терпіння, сумнів і здоровий глузд.
Ти знехтував посули і клейноди
І повкидав облуду у багву.
Ти проломив законів загороди,
Щоб вирівнять дорогу життьову.
Руїни й грабежу колочий нєцвіт,
А в затінку келійна благодать...
Там ласо можна б їсти у чернецтві,
Пить солодко та м'яко й тепло спать.
Обговтаний, ти б не блукав по світу,
Своїм талантам гавань би знайшов –
Причалив би до неї невзаміту
Й не тратив сил, не тер би підошов.
Там не орать, не сіяти й не жати,
Кадильний ладан, кантиленний спів...
Не став стовпотворінь ти умножати
В церквах між неотесаних стовпів.
Ти проміняв на подорожній костур
Церковний позолочений патик.
Як журавля – синицю куцохвосту
Вітає в небі вічний еретик.

* * *

Як мить і як пташиний лет,
Дано тобі ковток свободи.
Ти з ним – високий, мов баскет,
Надія в нім на кращі сходи.
Химерно міниться внизу
Суттєвий неспокійний молох.
Хоча б тобі одну сльозу
Він залишив на віях кволих.
Хоча б якийсь протяжний крик,
Хоча б якесь відлуння слова.
Уже злились в єдиний хрип

Prorok, – kalä bizi kim koruyêr da
Şüpäylän sabur hem taa saa duygu.
Savsaklandın söz cafayırlan,
Aldanışın da bataкта.
Kanonnarın çiti kırdıydın,
Olsun düzgün yaşamakta.
Çolluklan haydutluun tikenlän.
Hem gölgedä saklı hoşluu...
Kişşliktä doyurulmaa kementlän,
Var nicä hem da uyumaa bolлу.
Elci, gezämeceydin hayta
Sän dünneedä, bulcêydın da rıhtım –
Hem saklıdan sän yaklaşaydın
Taban sän silmeceydin, Allahım!
Sürmää, biçmää, seçmää diil lääázım da,
Günnüklän tütecää hem da çalmak...
İstämedin direk sän katlamaa da
O kliselerindä yonmaz durak.
Yol sopasına sän diişitirdiydin
Bir klisä yaldızlı sopasını,
Kär turnayı arı bir kuşuya da
Göktä diveç bekleer sapımı.

* * *

Hem an gibi, kuş uçuşu,
Bolluk yudumnan verilmişti.
Bayır gibi da uçuşu
Sana umutlan ii gelmişti.
Diişiler aşaaда
Adlı raatsız karışıklıklan.
Baare bir yaş braksın sana
Zayıf kirpiklerdä iiliklän.
Makar uzun bir baarmak,
Makar bir laf ötsün avazlan.
Bir olmuşlar hırıldamak

Мовчання наше й рідна мова.
Вже сили вимовить нема.
Нам не розгладить часу зборок.
За нами стелиться п'ятьма,
І перед нами – наглий морок.
А поміж мороку й п'ятьми
Ми балансуєм, херувими.
Хто скаже нам, чи мертві ми,
Чи залишилися живими?
До зір ясних, у небеса,
До сонця – істина єдина.
У істині – твоя краса
І шлях, якщо вже ти – людина.
Перед тобою шлях лежить.
Там я пектись не перестану.
І треба сутінь пережить –
П'ятьму смерканну і світанну.

* * *

Нам дошкуляє пательня,
Що запікає наш час.
Вічна спокуса смертельна
У марновірстві для нас.
Зерен у пустомолоті
Не відшукає наш Дух.
Шлях для душі – у турботі,
Наша турбота – це рух.
Ледарю тільки навлежки
Й рабу просвітку нема.
Думка на істини стежку
Вийде до світла сама.
Знехтує помисли ниці,
Повиміта баглаї.
Істина – в небі й криниці.
Очі зустрінуть її.

— 116 —

Ana dili bizim susmaklan.
Şansora yok kuvedimiz
Kırmaları düzmâ vakıtlan.
Hem karannık da ardımız,
Önü arsız da karannıklan.
Dumannan hem da karannık;
Arasında denktâ tutêriz.
Kim söylecek bizâ artık,
Biz meleklâriz, ba, yaşêêriz?
Yıldızlara, ay göklerâ,
Hem güneşâ – bir hakikattır.
Hakikatta – senin gözâl
Yolu şansora eer insandır.
Hem önündâ yolu geçer.
Bân bıkmaycam orda pişmââ da
Hem karannı da geçirer –
Karannıkta hep şılamaa da.

* * *

Hem da tepsi doyurêr da,
Ki zamanı pişirer,
Dadandırmak öldürücü da
Sanmaklarda salt olêr.
Şlâkada teneleri da
Bulmayacêk ruhumuz.
Yol canına – düşlerinnân
Kımıldamak – düşümüz.
Haylaza sadâ yatakça
Esirâ yok aydınnık.
Hem da fikir çıkacaktır
Hem o patika açık.
O düşük fikiri saymêêr,
Siçannarı emzirdi.
Dooruluk gökta dayma.
Göz onu karşıladı.

— 117 —

В думу вливається псальма,
Знищує дух ворожнеч.
Істина є безначальна –
Гострий Духовний Меч.

Степ життя

Я не самотній, поки не один,
Та поки поле оклик шле волого,
Й моя укромна доля хоч убого
Над шляхом буде врунити полин.
Впиваюся я величчю рівнин,
Всесиллям степу й неба голубого,
Ні миті я не житиму без цього –
Носитиму самотини заклин.
Але то так здається, що ніде
Й ніхто вже за тобою не полює,
Ніхто на тебе невід не плете,
Твій кожен крок і подих не чатує.
Твій душолов, сказившись, лютує,
Що ти обходиш путо золоте.

Приборкувач бере в кайдани,
Коли не вируча срібняк,
Налигач, ретязі, аркани,
Нагайка, путлища й темляк.
Відомо, що Геракл був скіфом,
Що Афродіта – із Дніпра...
Це йшло до нас не з нашим міфом,
Це не єдина долі гра.
Були Орфей з Гомером – даки,
Дрогобич Юрій – із Карпат...
За блиск підкупної відзнаки
Ми забуваєм, хто чий брат.
Душі моєї чолобитна,

Fikirä psalmlar girerlärlär
Duşmannarı yok eder.
Hakikatlık hiç başlanmêêr –
Ruh kılıcı o olêr.

Yaşamaanın bozkırı

Yalnızım diil taa olmayadan tek,
Nem sesini kırlar taa yollayınca,
Uslu da kederim acınacıktır
Pelin yol üstündä eşerecek.
Kır kudretliin hem maavi gökün
Düz büüklüklän bän havezlenerim,
Büü dilemesini da taşıyêrım –
Bir da kıpım bunsuz olmaz olsun.
Ki birerdä, salt görüner bölä.
Hem kimseycik seni artık avlamêêr,
Sana bir kimseycik süzmä örmäz,
Solumaamı adımnan hiç izlämeer,
Senin can alıcın hiç raat kalamêêr.
Altın payvantına sän tutulmaz.

Hem terbiyedici bukaa koyarmış,
Açan kurtarmêêr da gümüş,
Sincirleri, kement kayışlan
Kamçıylan kayışlar dönüş.
Hem Gerkules o skiflardandır,
Hem Niprudan da Afrodit...
Bu diil sade bizim masaldır
Bizä ecellän ki geldi.
Hem daklardan Orfey Homerlan
Drohobiç Yur – Karpatlardan...
Satın alma üstün nişannan,
Kardaş kimim kim unudar.
Acısını artık bilersin,
Canım, sana da yalvarmak.

Ти знаєш біль і смуток мій.
Чом глупота є непохитна
В своїй упевненості злій.

Вона викохується лежма,
Її не місяць у діжі.
Шелепуватість – безбережна,
Вона – без краю, без межі.
Вона запобігає горю
Густий посіяти дурман:
Дурних не сіють і не орють,
Зростають бевзні, як бур'ян.
Убрана в будь-які одежі,
Дур над законами гряде.
Розумне всюди має межі,
Дурне ж не знало їх ніде.

Пошуки душі

Всі біди мої з болями ущертні.
Блажен, хто їх у серце забира...
Потворні зайти, блазні й перевертні,
Пусті серця без істини й добра.
Блажен і той, хто з благочестям шлюбний,
Хто благородство й вдячність впізнає.
Він, мов лелека вільний боголюбний
У небі серце грітиме своє.
Його обійде сум, мине скорбота
І чисту душу. Й виметений дім.
А рух душі – проста людська турбота,
Мов джерело світлитиметься в нім.
Однаке всіх стриножує холопство,
Налигує холуйство, як рабів.
Непевність у серця нам сіє млосно
Невігластво ошуканих лобів.
Ми грієм руки на своїй пожежі.

Hem prostluklar çetin durêrlar
Diklikleri kara damak.
O dayma bakılêr yatıkça,

Hem kadada çiiinenmâz.
Nazdravannık o kenarsızlan,
O sınırsız hem görünmâz.
Hem belaya karşı durêr o
Deli otu gür eksinnâr:
Ahmakları erâ koyêrlar,
Kendi büüerlâr ayvannar.
Hem donaklı gözâl giimnân,
Kanon üstü var ahmaklık.
Hem dayma akıllı sınırlan,
Onu bilmâardı budalı.

Canın aaramakları

Acılarım belaylan kenaradan.
Mutlu, kim canına onu alêr...
Çirkin ellâr hoburlan, maskaraylan,
Haksız hem hayırsız can boş kalêr.
Mutlu taa o, kim dayma inanmaklan,
Kim fazlılı şükürlân tanıyêr.
Kâr lelek, azatlı sevân Allahlan
Göktâ o canını öz yısîdêr.
Gam aylacêk onu, kahır geçâr da
Pak canıyı. Süpürülmüş evi.
Üreenin ruhu – salt insannarlan.
Kâr sızıntı şılêêr kaavi.
Ama salt kölelik kasêr hep dayma.
Izmetleri esirlân baalêêr,
Belirsizlik semelemiş kolaylan
Kofluu annıların, ki aldanêr.
Kendi da yangında biz yısîdêriz.

Допалюємо душі і праліс.
І кожен з нас, як необачний дженджик.
З добром тілесним віз, що без коліс.
Нам, ситим, більше навіть не кортіло
Поглянути на витоки біди.
Ми день і ніч піклуємось про тіло,
Про душу забуваючи завжди.
Своє неробство і утробу ситу,
Всі чесні поривання, біль і гнів
Втопили серцем у нажиток світу,
Що сковує не згірше ланцюгів.

Біда наспіла

Таки ми хворі. Нас біда наспіла.
У нас, як у шкарбутика душа.
Полікувати душу – пані тіла,
Ніхто із нас уже не поспіша.
Розслаблена, сумна і вередлива,
Худа, бліда, гнівлива, боязка
І безпорадна, як невинна слива,
До котрої чіпляють мотузка.
Нічим незадоволену, невмиту
Та ще й нещиру, заздрісну таку,
Вгорни у покривало з оксамиту
І поховай у гробі в холодку.
Однак, іще для неї не осмеркло,
У неї в крилах ще не вичах лет,
Якщо душа відчула суще пекло,
Коли іде серед чуми бенкет.
Хто відігріє душу в люту стужу,
Коли дорожче кожному своє?
Хто звеселить сліпу оспалу душу
Тоді, коли вона уже гниє?
Ні ясне сонце, а ні місяць срібний
Не здатні темну душу освітять:

Yakêrız cannarı, ilk daayı.
Herbirini levent gibi sayêriz.
Tekerleksiz teni arabayı.
İstâmeeriz, açan biz doyunêriz,
O dertlerin sızıntıya bakmaa.
Gecä-gündüz tenimizi bakêriz,
Canı için var nicä unutmaa.
Aylazlını kendi tok karnısınnan,
Neetleri, acıylan azgınnı
Battırdılar dünnäâ çöplenmesinnän,
Bukaalêêr sincirlerdän haslı.

Bela geldi ydi

Bölâ hastayız. Belamız geldi ydi.
Buruk bacaklının kâr canımız.
Ruhu ilaçlamaa – ten saabiyka,
Şansora alatlamêêrız hiç biz.
Gevşek, kasavetli, nazlı da,
Kapsık, baygın, korku hem da kızgın
Hem yardımsız erik gibi halsız da,
Angısına dakêrlar çatıyı.
Yıkanmadık, hem angısı bunêr taa,
İkiüzlü hem taa haseetçi,
Kapla onu kadifeli yorgannan
Hem sandıkta yatsın kötüleyici.
Salt karannık o diil ona olduydu,
Kanatında taa sonmadı uçuş,
Kalbi eer cendemi artık duydu ydu,
Açan salgın arasında konuş.
Suuklukta canı yısıdacêk kim,
Eer herbiri sayêr salt kendini?
Baygın ruhu şenderecek kim,
O nezaman şancora küflendi?
Aydın güneş diil, gümüşlü da aylan
Olmaz kara canı aydınatsın:

Не хліб єдиний нині нам потрібний,
Що мусить знов нам душі освятить.
Душі неробство важче гір Карпатських –
Воно спідтиха виняньчило лінь.
Гадали ми пожить у світі казки,
Що стала злом прийдешніх поколінь.

Нектар свободи

На сході – сонце, злите із землею,
Теплом і світлом простір залива.
І соками земними разом з нею
Насичується, мов густа трава.
Всьому – плодитись і плодотворити!
Тут сонце – плід, як пагорб і поля.
Дерев і хмар сумні дереворити
Прозору тінь накинули здаля.
Над нами – сонця плід, всьому владика
І – привидів примарна світла мить.
Мовчить земля зажурена, не дика,
Доценту не спустошена – мовчить.
А я сьогодні зором і вустами.
Вже не кажу, руками й поготів,
Затиснутий лещатами обставин
Тягнусь до заборонених плодів.
Я жду золотолитого врожаю
І все нових очікую імен,
Я Цезарів і Крезів зневажаю,
Мене не зможе вмовить й Демосфен.
Я цар і Бог у себе на леваді,
Де є скіпетровидна дивина...
Колись могутній Цезар був при владі,
Але не вберегла його вона.
Не прагну я ні дбати, а ні бгати –
Печуться цим у кублиськах вужів.
Колись був Крез, Лідійський цар багатий,

Hem gerekli bizä diil salt ekmäyülän
Can aylazlı Karpatlardan taa aarmış –
Ba haylazlı büütmüştü arkadan.
Masal düneedä durmaa istärdik,
Köörlük olmuştu art gelennerä.

Bolluun nektarı

Güneş – duu, topraklan bir olmuştu,
Sıcaklan, şafklan arayı etti.
Erin şıralarınnan doyunmuştu
Semiz otu gibi da kabletti.
Her şeyleri olarkan çoklanêrlar!
Gün burada – tepäylän kırları.
Temiz gölgeleri da sıbidêrlar
Aaçlarlan buludun oymakları.
Güneş meyvasını üstü sayêriz –
Belirtinin aldanacak bir an.
Susêr toprak güçlü, diil acemi da
Diil kenaradan boş – sustu taman
Bän sa bütün aazımnan hem görgüylän.
Sölämeerim, ki ellän da artık
Haram mevalara da çekeldiynän
O halların mengennän kısılık.
Altın bereketi artık bekleerim,
Bekleerim bän hep adları eni,
Bän Ƨezarları Krezlan yok ederim,
Hem Demosfen olmaz razı etsin.
Çayırımnda allaayım, padişahım,
Var nerdä skipetr, ki siireklik...
Hem nezamansa Ƨezar kuvettäydi,
Salt o onu korumadı artık.
Bakmaa hem kıvratmaa istämeyorum –
Bu önemni yılan yuvasında.
Krez, Lidiya padişahı da zorlan

Але також помер і зубожів.
Оратор Демосфен мав стільки слави,
Що міг би поділитися з багатьма.
Однак так у світі склалась справа,
Кому потрібна слава, їх нема.
Пошезли, як скупалися у славі,
Від котрої в очу стояла різь.
Зостались тільки миршаві й плюгаві
Та недолужні й хирляві якісь.
Зосталися міцні імперські віжки
Й хомут на шиї степу і долин,
Й вигнанець Діоген в оселі діжки –
У Всесвіті один громадянин.
Далекий від визискувань і змови,
Від грубого насильства, люті й зла.
Він повернувся до першооснови –
Напився він із першоджерела.

Видива Сковороди

Твої стежки у Рим і Приазов'я –
На Таганрог, Орел, Воронеж, Курськ.
Спитала Слобожанщина здоров'я,
Мандрівника завершуючи курс.
А у розлуці і у морі скрухи,
Де берег Многи в нетрях лозняків,
Чекатимуть на погорбах Чорнухи
Й Харсіки з рідним дворищем батьків.
В криниці там вода, як правда чиста.
Там-бо найвища неба висота.
І на подвір'ї груша сиволиста,
Яка твою колиску пам'ята.
Питимий край, куточок найрідніший –
Свою святиню не забудеш ти.
Лиш той перед Вітчизною безгрішний,
Хто їй не ніс лихої сумоти.

Gitti, baare yaşardı zengində.
Natik Demosfendä şannı çok vardı,
Paylaştırsın onunnan vardı çok,
Salt dünneedä bölä işlär gidärdi –
Kimä nam läüzüm, onnar hiç yok.
Yok ettilär artık namı dattıynan,
Angısından acı gözlerində.
Zayıf kaletisiz sadä kaldıynan
Hem da halsız, becereksiz sadä.
Terbi imperiyalı salt kalarkan
Hamut bozkırların boynusunda,
Bol Diogen salt fiçıda yaşarkan –
Bir vatandaş sade dünneedä.
Neetindän zorbaylan o uzaktır,
Hem taa fenalıktan, kötülükten.
Ana köklerinä sade döndüynän
İçtiydi o temel çöşmesindän.

Skovorodanın görüşleri

Yolcaazların Rimdä Azov kenarlan –
O Taganrog, Oröl, Voronej, Kursk,
Slobodalıkta saalıklan aardı,
Geziciyä tamannandıydı kurs.
Keder ayırışın denizindä da,
Hem Mnoga dereesi fişkannıkta,
Bekleyceklär Çornuha boyunda da
Harsıkılär ana başçasında.
Hem pınarda gerçek gibi su pakmış
O betenä orda gök üüseklii.
Hem aulda armut aacı durarmış,
Hatır edttiydi ki sallangacı,
Ana da tarafım, sän en yakınsın –
Öz ayozlu eri unutmaycan.
Hem Vatanın önü o günähsızdır,
Getirmedi ki hasreti fena.

В танку купав струнка косуля
П'янку кукібно воду п'є.
Земна леліє бджілку куля.
В березняку кує зозуля,
Дзвінку купалівку кує.
Заграць в сопілку кучеряво
І день велить мандрівнику.
Кудерний ліс. Кугасті трави.
На стрімчаку куці шкитаві
Відлунюють: ку-ку! ку-ку!

* * *

Вогонь душі не витопче гаситель,
Не втопить злива пісню солов'я.
І тернотроп твій, мандрівний учитель,
Під ноги стеле доленька твоя.
Мабуть, у світі є найтяжча праця,
Що твою душу чисто обскубе –
В собі ти, вкотре, мусиш розібратися,
Обмежити і знов пізнати себе.
Нехай тебе омие чиста хвиля,
Коли докором відшмага дубець,
Невитрачену волю і зусилля
Призначиш ти собі насамкінець.
І почуття твої в небеснім скиті
Пустопаш підуть, як на спориші –
Розсипані, розбризкані, розмиті,
Розгублені, розгадані в душі.
Коли на них війнуть вітри стожалі
І завіхтелить зимний сніговій,
Годиться зосередитись в печалі
І стиснутись у радості своїй.
Бо ми тоді торкаємося суті,
Коли відчуєм подихи зими.

— 128 —

Boylu daa keçisi kâr sakınıklan
Semâ suyu su çiçeendâ içer.
Dünnââ baker kuan da saygılıklan.
Kayınnıkta bir kuku kukularkan,
Can türküsünü kukulêêr.
Hem çirtmada çalmaa fasılca
Güç gezicää izin eder.
Kıvırcık daa. Ot mayılca.
Dik kayada gümä da bakımsıca
Ku-ku! Ku-ku! – avazlanêr.

* * *

Can ateşi süündürmää olmaz da,
Çıvgın etmâz bülbül türküsünü.
Çalı yolu döşer sana da, daskal,
Senin şaşılacak pek ömürün.
Hem en aar iş var dünneydâ da, bekim,
Ki canımı heptân çimdikleycék –
Özüylân daava kesân, elbetki,
Azaldanıp, hem tanımaa gerçék.
Ko yıkanasın tertepi dalgaylan,
Açan azarlan sökecek kamçı
Hem arcanmaz gücüleri azatlan
Sân kendinâ biyân ettin artık.
Göktâ kiliyâda duyguylan
Sürünmemiş, dolay rastık –
Saçık, heptân irik hem püskürüylân
Kayıp hem üreendâ açık.

Hem lüzgerlâr açan eserlâr
Kış saurgun açan sauracêk,
Olur toplanalım kederlân
Sevinçlân sıkılmaa gerçék.
Özüylân ozaman biz dokuşêriz,

— 129 —

Ми зражені, занедбані, забуті,
Обкрадені і витруєні ми.
Тоді нам тільки борсатися все,
Коли зотліла вилітка-мета.
Довкола все кипить, спішить, вирує,
Сьогодні світ – суцільна суєта.
Ми мусимо її перебороти
І виполоти всі засіви зла.
Нема на світі жодної істоти,
Яка б такою вбогою була.

* * *

Благі похопи стануть остогидні,
Коли нас жде приниження щомить.
Нас пообсіли безпросвітні злидні,
А ми рвемося Всесвіт підкорить.
На гілці плід гіркий і невеличкий,
Де під корінням риються кроти,
Але здорові пагони у дички
Природі удається вберегти.
Вона вливає соки щогодини
В гілля колюче, дике і густе.
Не пригодившись на кілки й дубини,
Хай плодоносить дерево й росте.

В полотняній свиті ...

В полотняній свиті та босоніж
Торбу і бриля мудрець зніма.
Тихо на вечірньому осонні,
А на серці спокою нема.

Açan duyêrız kış solukları
Unutulmuş, zeetlän satılıyız
Paklıyız, var otalamakları.
Yuvarlanmaa salt ozaman dicaba
Açan salt çürümüş düş– belirti.
Dolay kaynakêêr hem alatlêêt sıcaklan,
Ba bugün dünnää – o dayma kaçıntı.
Onu biz lääzım enseneylim da
Kötü her otları ayaklamaa
Hem zor bölä kişi biz bulalım da
Olsun bölä gibi fukaara.

* * *

Hem hayırlı neet iirenç oluydur,
Hem dayma alçalmak bizi bekler.
Yoksullardan heptän biz bunalêrız,
Salt dünneeyi almaa her özlener.
Dalcaazda meva acı ufak da,
Körkestebek köklärlän eşiner,
Salt diçkada o diñ filizlenärkän
Natura korumaa salt becerer.
Hem herbir saat şıraları döker da
Çalı, yaban, tıkız dallarına.
Diil faydalı çivilerä merteklän,
Aaç büüsün hem da versin meva.

Keten dulamaylan...

Yalnayak hem dulamaylan
Paraliyasını çıkarıp.
Usulluk da güneşli taraflan,
Yok üreesindä nayıp.

Мав притулок я в колисці,
А тепер його немає.
Кажуть, на одному місці
Навіть камінь обростає...

Дівич-стан, обвитий чорнокосо,
В скруті безталання стрінув знов –
Вдома і опівночі філософ
Думам відпочинку не знайшов.

Молодик у небі молодіє,
Трепетно прозирнюється синь.
Під його тополями надії
Довгою печаллю впала тінь.

Повечір'я

День змежовується з ніччю,
Вечорово загаса.
Непомітно, мов навічно,
В травах випала роса.
Непомітно, мов навічно,
В травах випала роса.

Затремтіла, задрижала,
Наче холодно і їй.
Чи тепла твого не стало
Й для росини, краю мій?
Чи тепла твого не стало
Й для росини, краю мій?

Та й листок на ясокорі
Стрепенувся, мов дитя.
Що роса, коли і зорі
Перелякано тремтять.
Що роса, коли і зорі
Перелякано тремтять.

Sallangaçta usulluydu,
Şindi bân saklantısızım.
Hem da bir erdä, söleerlär,
Büüer taşlar tıkızlan...

Kız-beli, ki sarılı saçlarlan,
Zavallı gamı tekrar etti –
Hem evdä, hem poyrazda filosof
Bulmadı düşlerinä raadı.

Göklerdä eni ay gençleşer da,
Gök maavilii belli eder.
Hem onun kavakların altı da
Kahrın büük gölgesi düşer.

Avşam imeesi

Gün gecää sınırlanarmış
Hem avşam gibi sondu.
Saklıdan, diveç olarmış,
Otlara çiiilər düştü.
Saklıdan, diveç olarmış,
Otlara çiiilər düştü.

Tepretti, titeredi da,
Sansın pek suukluk ona.
Eer sıcaklının olmaz da
Çiiyâ, tarafım ana?
Eer sıcaklının olmaz da
Çiiyâ, tarafım ana?

Kara kavakta yaprak ta
Çırpıldı, nasıl uşak.
Ani çiiilər yıldızlan
Korkudan titereräk.
Ani çiiilər yıldızlan
Korkudan titereräk.

* * *

За небокрай прослався шлях і витих...
Натомлений, зачовганий мовчить.
У мене в серці нурт несамовитий –
Воно ще метушиться і кричить.

Вогонь душі

У світі не знайти мені притулку
Ні в полі, ні у лузі, ні в гаю,
Ні в місті в гомінливому провулку –
Я скрізь, немов над прірвою стою.
Того моя душа зітхає тяжко,
Що похопам кохання я чужий.
Заб'ється серце спіймане, мов пташка,
А думка йому каже: – Не тужи.
Благає, молить і не загасає.
Душа моя – розгніваний вулкан.
Над нами – синє небо неокрас,
А перед нами – степу океан.
Душа і думка світ у себе вмістять
З вогнем чуття і холодом ідей.
Рокована прив'язаність до місця
Та до трави, до неба й до людей.
Вони тебе вславляють і підносять,
Ганьблять тебе у сліпоті своїй.
У щирій мові спілого колосся
Таяться чисті помисли надій.

Я ж – приманець краєвидів
І приманець трав і листя.
Дорікають непосиді,
Умовляють: – Схаменися!
Мандрувати не облищу:
Присягнув зорі високій,
Зневажаю мертву тишу,
Бо зануривсь у неспокій.

* * *

Dan erinä yol açıldı sustuynan...
Süüş hem düülmüş heptän susêr.
Üreemdä finı gibi olduynan
O kaçınêr taa hem da baarêr.

Can ateşi

Bu düneedä köşeemi bulámam
Ne da kırdä, ne çayırdä, ne daada,
Kasabada gürütülü araylan –
Hem hererdä dipsiz üstü durmaam.
Onuştan da canım aar soluyêr da,
Ki sevdanın dürüş hiç diil taman.
Canım, kâr tutulmuş kuş düüler da,
Fikir sa deer – ki darsımaa olmaz.
Buyur eder, dua eder hem sonmêr.
Benim canım – kızgın yanar bayır.
Üstümüzä göl maavi sonsuzdur,
Önümüzä kâr okean – bozkır.
Canı fikirlän dünneeyi kapsêêrlar
Duygu ateşlän, suuk neetleri.
Döndürülmüz baalılık erinnän
Gökün insannara hem otları.
Onnar seni adlêêrlar, metederlär,
Seni maskaralêêrlar köörlüündä.
Pak fikirlär umutlan saklanêrlar
Olgun başakların pak dilindä.
|Manzaraylan yakışıkım,
Otları yakışık, yapraklan.
Azarlêêrlar da artıklan
«Kendini topla!» – sölärkän.
Gezilerimdän atılmam:
Yıldıza bän adadıydım,
Saar susuntuyu hiç saymam,
Raatsızlıya daldıydım.
Dalları dünnä çekärmiş

Світ прогортає галуззя,
Чень мої сліди шукає,
Та не зловить – не спинюся
І в життя мого над краєм!
Не лакóмий на мантулку,
Заздрю я часам нащадчим –
Без виталища й притулку
Будеш Всесвіту осадчим.

Крізь прісні дні

Крізь прісні дні, крізь ночі нескоромні
В безглуздя часу ти прямуєш крок.
І сивоцвіт ляга тобі на скроні –
Життя бере у тебе свій оброк.
Серéдсвіту, оточений світами –
Із Всесвіту у Всесвіт шлях проліг,
Де тишу не порушено вустами,
Де тільки ти себе вже переміг.
Там ще ні з ким дороги не схрестились,
Ніхто ще не вертав звідтіль наздив,
Там ще ніякі душі не святились,
І саду ще ніхто не насадив.

Житло Сквороди

– Чи новинú ви чули, ваша святість?
– Зла не було! Хапає просто лють.
– Скворода надумав будуватись...
– Що? Ніде йому зиму перебуть?
А біля хати він посадить ружу...
– І сад. На це його наставив хтось:
«Ото будуйся та мерщій одружуйсь,
Одружуйсь та й збудуєшся якось».
– В саду, мосьпане, і йому не застуй,
– Затарасує греблю – буде став...

Izlerimi aarêêr bekim,
Tutmaycêk – durgunmaycam da
Yaşamaanın tekerleklân!
Diil düşkün tatlıhya da,
Gelennerä kıskanêrım –
Köşesiz,saklantısız da
Dünnää kurucu olêrsın!

Baygın gün arası

Baygın gün arası yaalisız da,
Sän örüdün saçma zamanına.
Biyaz saçlar köör gözünä yatırlar –
Hem can sendän kirasını alan.
Düneedä alkalannı dünnäärlân –
Yol Aydinnık dünäälardan geçer
Başka bir Dünnäyä hem dudaklarlan
Susuntuyu raatlıya brakêr,
Yollar taa kimseylân orda çatışmaz,
Taa kimseycik ordan geeri gelmâz,
Cannar taa ayazlanmamış kalmıştı,
Hem başçeyi taa kimseycik dikmâz.

Skovorodanın evi

Ayozluunuz, haber işittiniz mi?
Hiç yoktu kötülük! Salt fenalık kaplêêr!
Skovoroda kurmaa ev sakinmişti...
Naşey oldu? Ba, kışlamaa yok er?
Ev yanında bir gül o dikicek da...
Bir kim sa kâr ona neet vermiş:
«Sän kurulšana, tezçä evlensäna,
Evlên, evinnän olacaktır iş».
–Salt başçedä, efendim,sän durgutma,
Tıynaa terasalarkan – göl olur,

Сковорода вганяв у землю заступ
І з ями свіжу глину викидав.
Над ямою заляк забутий посох,
Спиняючи сичання всіх завід:
– Скоріш сюди! Будується філософ –
Він схаменувся, чи світ йому обрид.
А він віддав землі своє відкрите.
Нехитре серце – під коріння трав,
З якими міг про вічне говорити,
Де, врешті, вічне житло збудував.
Глибокий дім під дубом недуплистим...
Ще день не сипав снігову труху
На вкличану рясним дубовим листям
Долівку – лаври будуть наверху.

* * *

Тло полотна – розцвічені сади:
Та паморозь на колосистім житі.
І – геній, наче з чистої води.
Промінням сонця думи перевиті.
Печальний усміх ліг в куточки губ –
Блідих, – крізь усміх щось уважно слуха, –
Тримаючи Абетку, правдолюб
Прикривсь недбало полами кожуха.
Високий і сухий ставній козак –
Тамує власну гідність академік.
В зіницях, – з найшляхетніших ознак, –
Переконання світло від полемік.
А біля непорочної душі,
Під небесами з вічністю стрімкою,
Де шум прослали трави й комиші,
Де місце уготоване спокою,
Зваблива жінка серце притуля,
Світанкові округлі перса й плечі.
Вона своє годує немовля,

Skovoroda hırleřlän bet urarkan
O kuyudan topraa da sıbıdır.
Unutulmuş deynek kalmıřtı
Her kurulu, haseetlär sustu:
– Tez burayı! Filozof alınmıřtı
İřä, ba beki dünneeyä bıkmıř.
O sa topraa öz kalbini vermiřti.
Açık hem saf canı – ot kökünä,
Onunnan diveçlik’çin konuřmuřtu,
Hem sonunda gelmiřti evinä.
Derin bir ev kuannıksız meřäylän...
Hem gün taa dökmedi kaardan tozu
O donaklı döřemeyä yapraklan –
Salt dafinnär olacaklar üstü,

* * *

Keten fonu – çiçek bařçaları:
Hem kraa da bařaklı çavdarlan.
Hem geniy da, kimin pak suları.
Düřlär da sarılı güneř oklarlan.
Garip gülüm dudak köřeesindä –
Baygın, – gülüp, kulaklarını açtıydı,–
Hem Bukvalı tutarkan elindä
Doorucu da kürklän kapandıydı.
Kuru hem balaban, güçlü kazak –
Kandırılär namınnan akademik.
Gözün merkezindä fazlı niřan hem pak
Polemikadan haklan aydınnık.
Temiz üreenin sa yannařık,
Gök altında hızlı diveçliisinnän,
Hem nerdä gürüldeer da kamıřlık
Hem nerdä er hazır ratlısınnan,
Bir çekici karı can kucaklêr,
Şafklı güüdünü omuzlarınnan.
Hem o kendi uřaanı besleer,

Шукаючи рятунку у предтечі.
Відринула розпука і біда.
І от стоять над втіхами земними
Вкраїна молода й Скворода
З малям. І гілка інію над ними.
Злилося все в єдиний моноліт –
Співучу гаму із ультрамарину.
На схилі ночі рученята віт
Тримають опромінену хмарину.

Ніч гойно відшкодовує борги –
Розсипалася зорями рясними.
Долини, схили, ріки і луги
Чекають новодення разом з ними.
Тирлується уретна півімла
Під місячним діжастим короваєм.
Прискригнута, вона розповіла
Про ніч, яка спливла за небокраєм.

* * *

Цураймося пустої метанини
З дешевою облудою гонить;
Ще мусимо відвіяти м'якини,
Добути щиру правду в герці битв.
Згвалтованою буде почуватись
У штовханині ярмарку душа,
Коли ми не зупиним долі натиск,
Брехні не зможем дати одкоша.
Виполюючи в душах зерна скверни,
Стать по́святот, така вже наша стать,
Бо є на світі чорний труд мізерний –
Щодня із виру натовпу тікать.
А ми ще поклоняємось наживі,
Що засмоктала нас у болітце.

— 140 —

Aarêêr kurtuluşu İlk gelectiinnän.
Umutsuzluk belaylan gittilär.
Hem da dünnää avez üstü durêrlar
Genç devleti. Hem da Skovoroda
Uşaklan, hem da kraa dallarlan.
Hem hepsi bir oldu hem kauştı –
Çalar dizisinä ultramarinnan.
Gecä sırtısında dallar tuttu,
Kara o buludu sualarinnan.

Gecä borçlarını alıştırır –
Sıkça yıldızlarinnan daalmıştı.
Onnarlan barabar hep beklemiştı.
Alçaklıklar, yamaç, derä, çayır
Eni günü onnar bilä bekleerlär.
Hem tırla alaca karannıkta
Ay altında teknä somunnan
Hem annattı gıcırmaqta
Gecä' çin, saklanmıştı dan erinnän

* * *

Biz hayli boş kaçınmaktan kaçêrız
Ucuz yalannan aydamakların;
Tozak samanından biz çalkalêêrız
Hakı bulmaa cenktä düüşlerin.
Hem çullanmış, can kendini duycêk da
Panayırın kalabalında,
Bastırmayı eer durgudamacêyz da
Karşı çıkamaycêyz aldanmaya.
Canı kötülükten ayaklayarkan,
Kolaylımız – salt adanmak olmaa,
Ba dünääda argın iş var, bakarkan –
Kalabalın çevresindän kaçmaa.
Çöplenmeyä taa inkinat ederiz,
Ki baltaya bizi artık çekti,

— 141 —

На стільки ми убогі й нещасливі,
На скільки уявляємо про це.
Не річ сама людей сьогодні мучить,
Мордує їх уява про ту річ.
З нас кожен вміє пальцем в небо влучить,
А там – аби для тіла тепла піч.
Вона потрібна нам, що крижням плавні,
Чи як худобі – тільки ясла й хлів,
На стільки ми зацьковані й безправні,
На скільки узурпатор захотів.
Настала мить і нам розпрямить спину,
Знеганьбитись від сорому й проклять.
Хто встигне часу виплатить данину,
Тому свій час удасться обігнать.

Таємниця Сковороди

Сховали таїну свою Харсіки
На пагорбах і в травах лугових.
Зірки примерзли до небес навіки
І їхній час для нас давно затих.
А ми не розгадали таємницю,
Не втямили народження і смерть.
Згорає все і виліта в озницю,
І нам не залатать небесну твердь.
Але Харсіки, сяйвом оповиті,
Врізаються в прадавню широчінь.
Зродився день, немов при Світовиті,
Лягла хлібина сонця на черінь.
У мить, коли прокинулись дороги,
Коли в загніті сонце вигляда,
У цім селі на чистоводи Многи
Прийшов у білий світ Сковорода.
Та часом диво діє в світі білім, –
Так дякуєм за подвиги й труди:
В селі Шевченка – інтернат дебілам,

Biz okadar kem, kısmetsiz olêrız,
Ya nekadar bunu için bildik.
Hiç diil şeylermizdän biz sızirdêrız,
Bu şeylerin görü zeetleder.
Hem biz da sopasız toyu urêrız,
Kâr soba yakılı bizi bekleer.
Yaban ördää kâr balta lääzımmış,
Ya hayvana ahırlan sade dam,
Hem okadar artık biz basılıyız,
Neyâ kaplayıcı olêr tamam.
Vakit – sırtlarımız doorudêrlar,
Lekelenmäâ olmaz ayıplardan.
Vakitlan kim borçlarlan ödenerlär,
Vakidını geçêrlär her zaman.

Skovorodanın saklılı

Harsıkı saklılı saklamışlar da
Tepelerdä, çayır otlarında.
Yıldız diveç gökâ kâr donmuşlar da
Bizä deyni onnar sustu çoktan.
Saklılılı biz çözmedik bölâ da,
Annamadık duumnan ölümü.
Yanêr da hepsi, bacaya uçarkan,
Bizdän olamêêr gök çarkı düzük.
Harsıkı aydınnıklan sarılmıştı.
Girerlär evelki enginnniyâ.
Güneş dönemindä gün duumuştı,
Gün somunu yattı düz fırına,
Hem nezaman yollar da uyandıydı,
Açan güneş çıktı, bu kıpımda,
O Mnoğı küüdâ peydalandıydı
Bu dünneeyâ gelmiş Skovoroda.
Ama biyaz dünnää dolu nehoşlan, –
Bölâ iitlik için şükür edän:
Şevçenko küündä – kafaylan boşlan,

А ЛТП – в селі Сквороди.
Ми кланялися ярмам і вуздечкам
Та слухали совецький солоспів
Із птахоферми, що під Берестечком
На острові з козацьких черепів.
Не всі ми, ніби, старших слуги ниці.
Ще б голову до владної руки!
Де світоч народився – там п'яниці,
Де геній народився – дураки ? !
Жалкуєм, що нема Палажки й Сави
І нікому нам точно показать,
Де син родивсь, який зеніту слави
Досяг у вакханалію розп'ять.

Вклоняюся не логіці залізній,
А пам'яті народного тепла,
Яка у час лихий, смертельно грізний
Всю істину нащадкам зберегла.
Нам жить при вандалізмі Герострата,
Бо нас пече тупа злочинна лють:
У Моринцях згорить священна хата,
А у Харсіках пам'ятник поб'ють.
Отож, з Харсік – духовної столиці –
Хай піде правда на своїх ногах,
Бо є секрет великий тасмниці,
Захований і в травах, і в снігах.
Але з усіх заплутаних історій,
Як до гілок дерев весняний сік,
До нас іде Скворода Григорій –
Крилатий велет, родом із Харсік.

Skovoroda ana küüyü – kapan
Boyundruya biz inkinat edärdik
Seslärdik biz sovet bülbüleri
Kuş fermadan, ki Beresteçkodaydı
Ada dolu kellä kazakların.
Diil hepsimiz üzü koynu düşäriz.
Akıl zaabitli taa kolları!
Ayoz erdä – sarfoşları göräriz,
Hem nerdä geniy – salt ahmakları? !
Ki Savaylan Palajka yok – acêêrız,
Hem yok bizä birkimsey göstërsin
Oluusu da duumuştı nerdä
O namını, vakıt sergilerin.

Diil logikaya inkinat ederim,
Halk hatırısının sıcaana,
Ki zoor vakıtlarda, salt becerer taa
O art gelennerä hak korumaa.
Gerostrattan yaşêêrız barbalıklan,
Ba fenalık köör duşmanıı yakêr:
Morinçidä ay ev yanêr artıklan,
Harsıkida anıt heptän yanêr.
Harsıkadan ayoz – ruh kasabaylan
Kendi ayaklarınnan hak gitsin,
Hem saklılı kocamiti-kocaylan,
Kaarlı otlarlan o var saklasın.
Salt en şaşık istoriya, ki zorlan,
Aaçlara kâr ilkyaz şırası,
Bizä gelir Skovoroda Grigoriy
Adam büük, Hasrıktan duuması.

Поспів

З-за небокраю нагряда
Неспішна слава златоглава.
Григорію Скворода,
Поіменованій Варсава?
Нічого в долі ти не брав.
Хай нам докорів не минути.
Ми здобули дещицю прав
Тебе, козаче, пом'янути.
Хай ти для юрмищ – істукан,
Твої слова для нас – від Бога.
Твій тут одвічний Іордан –
Замулена змаліла Многа.
Давно позбавлена джерел
І струменів холодних, чистих.
Де ти ширяв, немов орел,
На крилах юності пружистих.
Міцніш гранітної стіни
Наш дух, освячений у Мнозі.
Ми відреклись від сатани,
Щоб знов зійтися в ріднім Бозі.

Sonunku türkü

Şannık geldi gök çarkıdan
Altın başlı, hiç diil alatlan
Grigoriy sa Skovoroda,
Adlı olmuştı Varsava.
Hem bişey sän ömüründän
Hiç almadın. Azar geçmäs da –
Salt bir avuç hak, halizdän,
Seni anmaa deyni kış-yazın.
Allaadan da sözleriymiş.
Burda dıveç İordanın –
Hem Mnoga da azalanırmış.
Kaynakları yok dereenin
Sellär suuk hayli çıvdırdı.
Kartal gibi havalandın,
Gençliin kanatlan güre uçardın.
Kaya duvarından güçlü
Gür ruhumuz ayozlandıydı.
Hem Allaada biz bir olduk
Ba, şeytandan biz retettiydik.
Diil ulu yol bucaktandır,
Neredä gök akıştı,
Hem Kurinki Harsikädan
Gök kuşaa da getirdi.
Hem da bu iki küüyädan
Griş Skovoroda geldi.
Öküz yolu unudılmaz.
Korudu adımını.
Duanın uçu kesilmäs
Yan toprak yollarını.
Kardaşım-aga gidersin,
Cannan iç gözelliini!
Yaruvate sol taraflan,
Saa – Uday maavimsi!

P. S.

Даруй нам, Боже

Даруй нам, Боже, літ перебіг многих,
Незвіданий і неповторний шлях,
Як ці поля над берегами Многи,
Як води у питимих берегах.
Даруй нам, Боже, снігу на засіви,
Даруй нам, Боже, вчасний дощ рясний,
Як чисті і невитруєні співи,
Що будять край наш тихий щовесни.
Даруй нам, всепрощення за минуле,
Даруй нам, Боже, стогін у віках.
Що ми усі надовго так поснули
І зброї не тримали у руках.
Даруй нам, Боже, білки шлях до гілки,
Даруй бджолину стежку до квіток,
Людей дорогу до своєї спілки,
Над злотохлібом – синіх оболок.
Даруй нам, Боже, високосні мрії,
Даруй нам, Боже, стежку до душі
І Україну, котра не старіє,
А молодіє в чистім спориші.

P. S.

Bizä adayasın, Allaa!

Bizä çok yıl, Allaa, Sän adayasın,
Taa bellisiz hem tekrarsız yolu.
Bu Mnoga derenin boylar da nasıl,
Yakın pek boylarda suyu.
Kaarları ekinnerä veräysin,
Allaa ver vakıtlı yaamurları
Bizi uyandırêrlar, ki ilkyazın
Her, nasıl zihirsiz türküleri.
Geçmiş için cuvapsızlı veräsin,
Allaa ver, innemäk asirlerdä,
O sebepä, oya ki uyuardık,
Hem tutmadık siläh kolumuzda.
Ceviz tavşam dala yolu veräsin,
Kuan yolcaazları çiçeklerä,
Allaa ver yolcaazı kalbiinä dä
Altın ekinnän gök sargılara.
Uzun da düşleri veräsin, Boji,
Insannarın yolu birliindä
Hem Ukrainayı, ki dayma hoşlan
Hem gençlener kara boodayda.

Три кити

Чуть на майдан, як хлюпає вода.
Туди спокійним зором погляда
Найвища з академій – на Подолі,
В якій студіював Сковорода.

З-за небокраю нагряда
Неспішна слава златоглава.
Григорію Сковорода,
Поіменованій Варсава.

Нічого в долі ти не брав,
Хай нам докорів не минути, –
Ми здобули дещицю прав
Тебе, козаче, пом'янути.

Де золотих тополь темнава тінь –
Вклонилася предтечі голубінь:
Сковорода поштиво скинув шапку
Перед лицем прийдешніх поколінь.

Є, Україно, в тебе три кити.
Ти з ними зможеш все перемогти:
Сковорода й Шевченко із Шаяном –
Твої сини, окрилені брати

Üç balena

Işidiler, ki su var meydanda.
Ötääna hiç diil kaş altından
Üüsek bir akademiya bakarmış,
Onda üürendi Skovoroda.
Hem da bastı dan erindän
Altınbaşı şannık oyaymış
Grigoriysin Skovoroda
Varsava sadecä olaymış.
Sän bişey almadın kuttan,
Biz bir auç hak kazanarız.
Hem neredä altın kavakların
Koyu gölgä – orda maavilii:
Skovoroda paraliyasını
Önü art geennär pak indirdi.

Sendä, Ukrayna üç balena var,
Onnarlan sadä hepsini ensär:
Skovoroda Şevçenkoylan, Şayannan –
Onnarlan sayılêrlar kardaşlarlan.

Повела мене веселка

(Спогад про дитинство 1948 р.)

1

Битий шлях із закапелка,
Де краси небес потік,
Повела мене веселка
Із Куріньки до Харсік.
... Бачу на дорозі кінський
Слід, що все не пропада:
В Красногорівці курінській –
Знову Гриць Сковорода.
Вікопомний шлях воловий
Кожен слід Його зберіг!
Лет у небі соколовий
Понад плин земних доріг.
Ти ступаєш, пане-брате,
І красу душею пий!
Зліва – голе Ярувате,
Справа – Удай голубий.
Тут стаєш ти світлоносним –
Сонце маєш попервах
З рівним шляхом, а за Плоским –
Страховщина¹ всім на страх.

Gök kuşaa da getirdiydi

(küçüklük için anmaları 1948)

1

Hem Kurinka Harsikâdan
Gök kuşaa da getirdi.
Hem da bu iki küüyâdan
Griř Skovoroda geldi.
Öküz yolu unudılmaz.
Korudu adımını.
Duanın uçu kesilmâz
Yan toprak yollarını.
Kardaşım-aga gidersin,
Cannan iç güzelliini!
Yaruvâte sol taraflan,
Saa – Uday maavimsi!
Burada aydınnanêrsın –
Ilkin – güneşi, ki var
Düz yolu, Ploskiydän sora
Strahovskiyy yar korkudar,

---

¹ Страховщина – назва урочища, яким володів сотник Страховський.

Цвіли там липові гаї
 О тій добі минулій,
 Водились в пасіках рої,
 Де борть дзумів і вулій.
 У Страховщину, там де став,
 Де голубів цикорій,
 Не раз, бувало, завертав
 Сковорода Григорій.
 Усіх крутив життєвий вир –
 Спливли події в Мнозі,
 І Красногірський монастир,
 І що було в дорозі.
 Розмову тиху слухав став
 І кожна квітка гілки,
 Як гість і пасічник співав
 Під супровід сопілки.
 Але усе те утекло
 В невідь за течією –
 Ставок накрило криги скло
 Безпам'яттю своєю.

Flambur daacıklar açtı
 O zamanı geçmişti,
 Kuannıkta ool roylaştı
 Boştura vızlamıştı.
 Strahovskiy adında yara,
 Tıkoriya açmıştı,
 Grigoriy da Skovoroda
 Sıkça burdan geçmişti.
 Hem yaşamak çevrintisi –
 Çoyuları burmuştu
 Hem Krasnogorskiy kliseyi,
 Hem ne yolda olmuştu.
 Yavaş sözü göl sesledi
 Dalcaaz da çiçeklärän,
 Konak hem arıcı çaldı
 O çirtma oynunlaran.
 Ama bu hepsicii gitti
 Duman akıntısınnan –
 Gölü buz sırçası kaptı
 Kendi baygınnısınnan.

Знаки ночі забуваєш.
 День наповнив синю креш.
 Щойно Півневе минаєш,
 Потім Галяве минеш.
 ... Із веснянками гаївки
 На пташиному крилі.
 Я підхожу до Кізлівки,
 За якою – Ковалі.
 Тут не м'яли потерухи,
 Вдачу знаючи своєю.
 Многа! За містком – Чорнухи
 І – Харсіки, як в раю.
 Тут сакви свої ми носим.
 Нам згадати випада:
 Підлітком дзвінкоголосим
 Бігав Гриць Скворода.
 Дуб у двадцять два обхвати...
 Хлопчик – брилик набакир,
 Із Харсік ходив співати
 В Красногірський монастир...

Nişannarı unudêrsın
 Gecenin, gün doldurdu.
 Şimdi Pivnevo geçersin
 Sora Galevo durdu.
 Ilkyaz türküsü, Paskellâ
 Türkü kuş kanadında.
 Bân Kizlivkaya gelerim
 Kovali – ardısında.
 Ezik ezmedilâr ruhlan
 Bildilâr kışmedini,
 Mnoga! Ardında – Çornuhi
 Hem – Harsiki – cennedi.
 Çantalarını taşêrız.
 Biz anêrız orada:
 Ki delikannı kaçarmış
 Burda Griş Skovoroda.

Родовід

1

Сфери найвищого рівня
Й крону еднає дубок –
Живить глибоке коріння
Єдності вічний клубок.
Ясен блакит, незахмарен,
Вдячен за божі труди.
Кажуть, що кримський татарин –
Прадід у Сквороди.
В злагоді, зморі й покорі
Пам'ять будити не лінь.
В єдності крона і корінь –
Поклик усіх поколінь.
Дзвінко з левадок і царин
Пісню доносять дрозди.
Кажуть, що кримський татарин –
Прадід у Сквороди.
Жилами кожної гілки
Соки пульсують з глибин.
Збуджені співом сопілки
Не відчувають слабин.
Чуються звуки окарин –
Злинули на всі лади,
Кажуть, що кримський татарин –
Прадід у Сквороди.

Soy aacı

1

Yukarkı alannarınnan
Üst meşä birlıştirer –
Dayma derin köklerinän
Biriin topuyu besleer.
Maavilik bulutsuz da,
Hep Allaaya şükürlü
Ki dedesi kırımlyymış
Skovoroda kökü.
Fakirliktä kayılıkları
Uyandırmaa hatırı
Bir – üstleri köklerinän –
Çaarmaası soyların.
Çayırlardan çok sesliymiş
Hayli karakuşları
Ki dedesi kırımlyymış
Skovoroda kökleri.
Her dalcaazın damarınnan
Su dibindän çarpınar,
Kaldırılmıştı çalgılan
Duyulmêêrlar düşkünnüklär.
Düdüklär işidildiymiş –
Her taraftan sesleri,
Ki dedesi kırımlyymış
Skovoroda kökleri.

Сад Небесних Пісень
 виростив Скворода,
 Що божественно славен
 плодами труда.
 Дивословом сьогодні
 той сад вигляда
 І на вігах плоди
 ваговиті гойда.
 В ньому: яблуня, вишня,
 ядерний горіх...
 В нім щороку добірні
 плоди врожаю.
 І людина землі,
 знов плекаючи їх,
 Розкошує, працюючи
 в ріднім Краю.
 За корінням філософ
 із кримських татар
 Дарував нам свій розум,
 серця сонячний жар.
 Скрізь несе його пісню
 сопілка-дуда.
 Сад Небесних Пісень
 виростив Скворода.

Gök türkü başçesi
 Büüttü Skovoroda,
 Allaadan şannısı
 Meva çalışmakta.
 Hem da büün laf-minunä
 O başçä görüner,
 Dallarda mevalıyılan
 Olmuşlar, ki oynêêr.
 Onda: vişnä almaylan,
 yatkaylan da ceviz...
 Ayırı onda dayma
 olmuş mevalar.
 Topraktan insanı,
 Onnarı hep bakıp
 Boldan-bol salt işlärkäna
 Tarafında.
 Köklerdenmiş filosof
 Kırımlı tatardan
 Aklını da vermişti,
 Üreesi da yanar.
 Hem da düdüklän-çirtma
 Öter her erdä.
 Başçayı göktän gimnan
 Büüttü Skovoroda.

Всесвіт Мови

Не там де міста переділ,
Прапредківським дубам молюся.
Як вчиться пасічник у бджіл,
Так повсякчас у бджіл я вчуся.

Боже дієслово – українська мово,
Життєдайна, невмируща ти, першоосново!
Рідна наша мово, усно і письмово
У вселенському оркестрі ти дзвениш чудово!

Як та бджола – вгорі зізда...
В дзвінких піснях – душа діброви.
Бджолиний всесвіт нагада
Щораз безмежний Всесвіт Мови.
Дзвінкоголосий виднокіл
Нас кличе розірвать закови
Цивілізацією бджіл,
Цивілізацією мови.

Dili dünääsi

Kasabanın eni eri
Meşelerä dua ederim.
Kuannarda hep üürenir
Arılardan bän ürenerim.

Allaayın işliiysin – ukrain diliysin,
Ömürü verän, sän ölümsüz, ilk temelliysin!
Ana dilimiz aazdan hem yazılıysin
Hem dünnää orkestrada en gözeliysin!

Kuan gibi – yıldız göktä...
Türkülerdä – can meşeliklän.
Hem benzeder arı dünnää
Dili dünää sırasızlıkılan.
Keskin ötärkän dan eri,
Ayrılmaa o bıkasıylan
O fazlılın arıların,
Hem da dili o fazlıhylan.

Віталій БОШКОВ

**В МОЄ ЖИТТЯ ВВІЙШОВ
Сковорода...**

*Вірші,
присвячені генію Сковороди*

* * *

Сковорода –
Життя – вода,
Але – не кров,
І не любов...

В саду пісень
Був потім Мень...
Про рай і ад
Пісенний сад...

Бандури звук,
Сопілок, флейт...
І цар наук
Вже, як Орфей.

Світ босоніж
І день, і ніч
Філософ йшов
І сенс знайшов.

Сковорода:
Життя – вода,
Але – не кров,
І не любов...

* * *

Обірвався терпець,
Земним мукам кінець?!
Та страждання – катарсис,
На Землі – не на Марсі.

Та страждання – любов,
Текстом є молитов,
І втрачає свій скіпетр
Через неї Юпітер.

І любов – не вода,
Знав це Сковорода,
І Нептун над морями,
Головний між царями.

Але є головна
Лиш богиня одна,
Це – Венера, кохання,
В неї всі сподівання.

Допоможе Уран,
Закінчити роман,
Є володарем часу,
Сатурн завжди сучасний.

Обірвався терпець,
Земним мукам кінець?!
Повертаюсь на Землю,
Все ж її відокремлю.

* * *

Ялпуг – пухнастий і м'який,
Бо на відміну від Дніпра –
Не чутно стогону ріки,
Озера – джерело добра.

Поповнюють джерела їх,
А ріки в море хай течуть,
Ялпуг охоплюють лани,
Радіють земляки дощу.

Вода, це – джерело життя,
В промовах – зайвою вода,
Початком річка забуття,
Дум джерело – Сковорода.

Оспівував Дніпро Тарас,
А Крижанівський ноти склав;
На озері відчув Дніпра
Могучі хвилі... Гімном став

Той заспів до «Причинної»,
Яку, шкода, не дописав,
Дніпра є влада завжди чинною,
Ялпуг тримає і тримав.

Тримати буде, бо Дніпро
Реве та стогне не дарма,
Нехай Ялпуг дає добро,
Не шеверма, а кавирма

На березі готується...
І українець, гагауз
З болгарами римується,
Бо Київська велика Русь!

* * *

250 років потому з дня народження
Філателістичним знаком
В моє життя ввійшов Сковорода...
Тоді ще не здогадувався я, що то є знаком,
Мені, лише в чотири рочки
Видавався диваком той чоловік, що на портреті
Чомусь мені здалося, то є жінка,
До того, зовсім не вродлива...
Коли ж мені довели, що то чоловік,
До того – дуже знаний – я здивувався...
І був здивований допоки вже в alma-mater
Майже, всіх відомих одеситів, в ОДУ-ОНУ
Я не розкрив труди Сковороди...
«Алфавіт світу» також абеткою для мене став,
У мандрах по світах. Філософ-мандрівник
Як мантри, вірші теж писав
І «Сад божественних пісень»
Розцвів і квітне по цей час...
Тому Сковорода
Завжди зі мною поруч
З думками про божественне, земне...
А «Сад божественних пісень»
Я гагаузькою вже переклав,
Хоча про те іще, напевне, я не знав,
Коли з'явився філателістичний знак...

* * *

У когось репетитором бував Сковорода,
На когось Квітка-Основ'яненко репетував,
Під час цікавих репетицій, драча – не біда,
Якщо митець життя своє на цей вівтар поклав,
Який театром зветься, або школою життя,
Своє буття філософ віршем карбував,
Нехай денщик-Шельменко і шельмує почуття,
У подорожах космосом світ вірші пізнавав.

І світ – театр, і люди в ньому, мов актори є,
Прогони, репетиції – не зайва метушня,
Бо все в житті, що можеш досягнути – досягнеш,
А з репетиціями і жаданий дощик ллє,
Хліб мудрості віддасть колись поезії зерня,
Нарешті, те, що грою є життя – і ти збагнеш!

* * *

Існує думка золота –
Егрегором Сковорода,
Для українців справжній дух,
Від вчених і до відчайдух.
І став взірцем мандрівників
Байкар – володарем тих слів,
Що припадали до душі...
Трактати не лише вірші
Виходили із-під пера
Філософа та байкаря,
До Неба слово повертав
Тому егрегором і став
Народу, в кого справжній дух,
Від вчених і до відчайдух.

* * *

Спекотне від Сковороди:
В його словах
Немає зайвої води,
Спектр на устах...
Світогляд українців він
У віршах склав;
І сяє світочем без змін,
Все, що казав,
Те стало мудрістю буття
І козаків
Воно – Покрова – покриття,
Бо з рідних слів
Витворюється сад пісень
Сковороди;
Він актуальний кожен день
І назавжди!

* * *

Час настав для зелених хвилястих папуг,
Номо sariens відроджується вже, як тип,
На очах наших змінюється генотип:
Козаки перетворюються, майже, в слуг...

Не народу, а – саме зелених папуг,
Їхній розум, неначе, ввімкнули на «sleep»,
І народ український здебільше осліп,
Хай вирує Дніпро, застогнав і Ялпуг.

Бодай хвилі річок стануть, як поводитир,
Поки без дідоводу не може народ,
В кого справжнім сумлінням – Великий Кобзар.
Дух свободи живе в піснях Сковороди.
Не да Вінчі, а наших філософів код:
Бо і воля, і мова – людей Божий дар!

* * *

Сковородинознавство –
Міцна знавців родина,
Скора вода – людина,
Живе без марнославства.

Немає святотатства –
Бо з Господом єдині,
Всі люди без гордині,
Утворюється братство.

Філософів, поетів,
Музик та богословів...
Підгрунтя українства.
Відтворює в сонеті
Єдине Боже Слово
Адепт сквородинства!

* * *

Сковородинець – не ординець;
Татарин кримський, гагауз,
Душею – справжній українець,
В розбірках чвари не загруз.

Сковородинець – науковець;
Відповідальності тягар,
Сковорода завжди зірковий,
Ази – він, згодом був Кобзар.

Він – перший лірики філософ,
І філософії поет,
Замість пера в руках мав посох,
Ішов від суєти суєт.

Ми всі – сквородинознавці,
Бо пізнаємо ми буття,
Ідей великих виконавці –
Сковорода – серцебиття!

* * *

Світ хапав мене та трохи не спіймав,
Також, як він не спіймав Сковороду.
Так написано на нашому роду —
Ми втекли, аби його я переклав.

Та немає переводу козакам,
Козаки, немов філософи буття,
А поети закладають почуття,
У перекладах з'являються вікам.

І тому живий філософ і поет,
Бо спромігся він від світу утекти...
Світло душ в трактатах віршах зберегти,
Зі Сковородою втік я від тенет!

* * *

У день народження Шевченка
Я підписав до друку том Сковороди,
Якого переклав, вважаю, чемно
Аби знайомилися з ним тюркські роди.
Так саме з Українкою, Руданським,
З самим Шевченком і з Сосюрою також,
З Олійником Степаном, та не панським,
Але в поезії вони серед вельмож.
І зараз гагаузькою лунають...
В Саду божественних пісень Сковорода,
Вже гагаузи у руках тримають
Плоди мого нелегкого труда!

ЗМІСТ. İÇİNDEKİLÄR

ПЕРЕДМОВА 4

ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА. САД БОЖЕСТВЕННИХ ПЪСНЕЙ GRIGORIY SKOVORODA. ALLAA GİMNALARIN BAŞÇASI

ПЪСНЬ 1-а.....	10	1-ci GİMNİ	11
ПЪСНЬ 2-я.....	14	2-ci GİMNİ	15
ПЪСНЬ 3-я.....	18	3-cü GİMNİ	19
ПЪСНЬ 4-я.....	20	4-cü GİMNİ	21
ПЪСНЬ 5-я.....	22	5-ci GİMNİ	23
ПЪСНЬ 6-я.....	24	6-cı GİMNİ	25
ПЪСНЬ 7-я.....	26	7-ci GİMNİ	27
ПЪСНЬ 8-я.....	28	8-ci GİMNİ	29
ПЪСНЬ 9-я.....	30	9-cu GİMNİ	31
ПЪСНЬ 10-я.....	32	10-cu GİMNİ	33
ПЪСНЬ 11-я.....	36	11-ci GİMNİ	37
ПЪСНЬ 12-я.....	38	12-ci GİMNİ	39
ПЪСНЬ 13-я.....	42	13-cü GİMNİ	43
ПЪСНЬ 14-я.....	44	14-cü GİMNİ	45
ПЪСНЬ 15-я.....	50	15-i GİMNİ	51
ПЪСНЬ 16-я.....	52	16-ı GİMNİ	53
ПЪСНЬ 17-я.....	54	17-i GİMNİ	55
ПЪСНЬ 18-я.....	56	18-ı GİMNİ	57
ПЪСНЬ 19-я.....	58	19-u GİMNİ	59
ПЪСНЬ 21-я.....	64	20-ci GİMNİ	61
ПЪСНЬ 20-я.....	60	21-ci GİMNİ	65
ПЪСНЬ 22-я.....	68	22-ci GİMNİ	69
ПЪСНЬ 23-я.....	70	23-cü GİMNİ	71
ПЪСНЬ 24-я.....	74	24-cü GİMNİ	75
25-я ПЪСНЬ ОТХОДНАЯ	76	25-ci GİMNİ KALKIŞ	77
ПЪСНЬ 26-я.....	78	26-cı GİMNİ	79
МЕЛОДІА	82	HAVA	83
ПЪСНЬ 27-я	84	27-ci GİMNİ	85
ПЪСНЬ 28-я.....	88	28-ci GİMNİ	89
		28-ci GİMNİ (ikinci variant)	92
ПЪСНЬ 29-я.....	94	29-cu GİMNİ	95
ПЪСНЬ 30-я.....	96	30-cü GİMNİ	97

ДМИТРО ШУПТА. «ОСЯГНЕННЯ». Поема

DMITRO ŞUPTA. «ANNAŞILMAK». Uzun şiir

Заспів	100	Girişmak	101
Спокуса волі	102	Azadın denemesi	103
Затихли з вітами биліни	102	Uslandılar dallar otlarlan	103

Ми втратили поламане кормило	104	Hem düveni kırık biz kaybettiydik	105
Хула уже для тебе не страшна.....	106	Amazlamak sana diil korkulu	107
Терплячий рід	108	Hamal soyu	109
Мармур ночі.....	108	Gecenin marmuru.....	109
Під ясні зорі	112	Açık yıldızların da altına	113
«Не знайдеш дня...»	112	«Bulamacan karannaksız...»	113
«Як мить і як пташиний лет...».....	114	«Hem an gibi, kuş uçuşu...»	115
«Нам дошкуляє пательня...».....	116	«Hem da tepsi doyurêr da...»	117
Степ життя	118	Yaşamaanın bozkırı	119
Пошуки душі	120	Canın aaramakları	121
Біда наспіла	122	Bela geldiydi	123
Нектар свободи.....	124	Bolluun nektarı	125
Видива Сквороди	126	Skovorodanın görüşleri	127
«Вогонь душі...»	128	«Can ateşi süündürmää...».....	129
Благі похопи стануть остогидні...», 130		Hem hayırlı neet iirenc oluydur...»	131
В полотняній свиті	130	Keten dulamaylan.....	131
Повечір'я.....	132	Avşam imeesi	133
Вогонь душі	134	Can ateşi	135
Крізь прісні дні.....	136	Baygın gün arası	137
Житло Сквороди	136	Skovorodanın evi	137
«Тло полотна – розцвічені сади...» .	138	«Keten fonu – çiçek başçaları...».....	139
«Цураймося пустої метанини...».....	140	«Biz hayli boş kaçınmaktan kaçêrız...»	141
Таємниця Сквороди	142	Skovorodanın saklılı	143
Поспів.....	146	Sonunku türkü.....	147
P. S. Даруй нам, Боже	148	P. S. Bizâ adayasın, Allaa!	149
Три кити.....	150	Üç balena	151
Повела мене веселка.....	152	Gök kuşaa da getirdiydi.....	153
Родовід.....	158	Soy aacı	159
Всесвіт Мови	162	Dili dünääsi.....	163

ВІТАЛІЙ БОШКОВ. В МОЄ ЖИТТЯ ВВІЙШОВ СКОВОРОДА...

(вірші, присвячені генію Сквороди)

«Скворода...»	166
«Обірвався терлець...»	167
«Ялпуг – пухнастий і м'який...»	168
«250 років потому з дня народження...»	169
«У когось репетитором бував Скворода...».....	170
«Снує думка золота...».....	171
«Спекотне від Сквороди...»	172
«Час настав для зелених хвилястих папуг...»	173
«Сквородинознавство...»	174
«Сквородинець – не ординець...».....	175
«Світ хапав мене та трохи не спіймав...»	176
«У день народження Шевченка...».....	177

Літературно-художнє видання

ОСЯГНЕННЯ СКОВОРОДИ

Збірка поезій

Упорядник

БОШКОВ Віталій Михайлович

Українською, давньоукраїнською та гагаузькою мовами

Завідувачка редакції *Т. М. Забанова*
Дизайнер *О. А. Кунтарас*
Технічний редактор *Н. С. Жукова*

Формат 60×84/32. Ум. друк. арк. 10,69. Тираж 50 прим.
Вид. № 797 (111).

Видавництво і друкарня «Астропринт»
65091, м. Одеса, вул. Разумовська, 21
Тел.: (0482) 37-14-25, 37-07-17, (048) 7-855-855
www.astroprint.ua; www.stranichka.in.ua
e-mail: astro_print@ukr.net

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1373 від 28.05.2003